

Stichting Openbaar Basisonderwijs West-Brabant
Vijfhuizenberg 157
4708 AJ Roosendaal

JAARSTUKKEN 2017

INHOUDSOPGAVE JAARSTUKKEN

	Pagina
<u>BESTUURSVERSLAG</u>	4
<u>JAARREKENING</u>	57
Balans per 31 december 2017	57
Staat van baten en lasten over 2017	58
Kasstroomoverzicht over 2017	59
Grondslagen	60
Toelichting op de balans	66
Toelichting op de staat van baten en lasten	70
Ondertekening	72
Model G Verantwoording Subsidies	73
WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	74
<u>OVERIGE GEGEVENS</u>	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	76

Bestuursverslag 2017

STICHTING

OPENBAAR BASISONDERWIJS

WEST-BRABANT

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	7
2	ALGEMEEN	8
2.1	MISSIE EN VISIE	8
2.2	KERNACTIVITEITEN	8
2.3	JURIDISCHE STRUCTUUR	9
2.4	INTERNE ORGANISATIESTRUCTUUR	9
2.5	HET GEVOERDE BELEID	10
3	GOVERNANCE	12
3.1	CODE GOED BESTUUR	12
3.2	HORIZONTALE VERANTWOORDING EN VERTICAAL TOEZICHT	12
4	ONDERWIJS	15
4.1	BELANGRIJKE KENMERKEN VAN HET GEVOERDE ONDERWIJSKUNDIG BELEID	15
4.1.1	Onderwijsaanbod	15
4.1.2	Passend onderwijs	16
4.1.3	Verantwoording prestatiebox	16
4.2	TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN	18
4.3	EINDOPBRENGSTEN	21
4.4	TOELATINGSBELEID	22
5	KWALITEITSZORG	23
5.1	BELANGRIJKE ONTWIKKELINGEN	23
5.1.1	Kwaliteitsmanagementsysteem	23
5.1.2	'Scholen met succes'	23
5.1.3	Sociale veiligheid	23
5.1.4	Onderwijsinspectie	24
5.1.5	Managementrapportages	24
5.2	TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN	24
5.3	KLACHTENAFHANDELING	26
6	ONDERZOEK EN INTERNATIONALISERING	26
7	PERSONEEL	27
7.1	BELANGRIJKE KENMERKEN VAN HET GEVOERDE PERSONEELSBELEID	27
7.1.1	Professionalisering	27
7.1.2	Ziekteverzuim	27
7.1.3	Taakbeleid	27
7.1.4	Boeien en binden	28
7.1.5	Personele bezetting in FTE's (1) op basis van de functie	29
7.2	TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN	29
7.3	BELEID INZAKE BEHEERSING VAN UITKERING NA ONTSLAG	31
8	HUISVESTING	32
8.1	ONTREKKING AAN DE VOORZIENING ONDERHOUD	32
8.2	BELANGRIJKE ONTWIKKELINGEN	32
8.2.1	Doordecentralisatie onderwijshuisvesting Roosendaal	32
8.2.2	Nieuwbouw Obs De Linde	32
8.2.3	Problematiek schoolgebouw Obs De Regenboog opgelost	32

8.2.4	Nieuwe semipermanente huisvesting Obs De Klimroos	33
8.2.5	Renovatie Obs De Gezellehoek	33
8.3	TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN	33
9	SAMENWERKING MET KERNPARTNERS	34
10	FINANCIËN.....	35
10.1	FINANCIËN OP BALANSDATUM	35
10.2	INVESTERINGSBELEID	39
10.3	KASSTROOM.....	41
10.4	TREASURY	41
11	CONTINUÏTEITSPARAGRAAF.....	43
11.1	ONTWIKKELING VAN DE LEERLINGAANTALLEN	43
11.2	DE VERWACHTE PERSONELE BEZETTING	43
11.3	MEERJARENBEGROTING	43
11.3.1	Staat van baten en lasten.....	44
11.3.2	De balans.....	45
11.3.3	Het investeringsbeleid	46
11.3.4	De kasstroom	47
11.4	INTERNE RISICOBEHEERSINGS- EN CONTROLESYSTEEM.....	49
11.4.1	Algemeen	49
11.4.2	De belangrijkste risico's en onzekerheden.....	49
11.4.3	Fraude risicoanalyse	51
11.4.4	Rapportage toezichhoudend orgaan	52

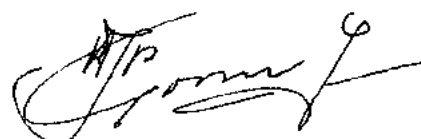
1 Inleiding

Roosendaal, april 2018

Voor u heeft u het bestuursverslag 2017 van Stichting Openbaar Basisonderwijs West-Brabant (OBO). OBO is verantwoordelijk voor het openbaar onderwijs in 5 gemeenten in West-Brabant. Onze 16 scholen bieden met ongeveer 290 personeelsleden een zeer gevarieerd onderwijsaanbod aan ruim 3000 leerlingen.

OBO vindt het van groot belang om zich te verantwoorden voor het gevoerde beleid en de gerealiseerde opbrengsten. Voor een deel gebeurt dit door dit voorliggende bestuursverslag. Een meer gedetailleerde verantwoording gebeurt middels de rapportages die zowel op school- als op stichtingsniveau 2 keer per jaar worden opgesteld en aan de verschillende geledingen worden aangeboden. Deze rapportages zijn o.a. via het digitale kwaliteitshandboek te raadplegen.

Met vriendelijke groet,
de Stichting Openbaar Basisonderwijs West-Brabant,
namens deze,

A.J.P. Goossens MME,
directeur - bestuurder.

2 Algemeen

Hierna volgt algemene informatie over de wijze waarop de Stichting is ingericht en haar belangrijkste activiteiten.

2.1 Missie en visie

OBO verzorgt primair onderwijs aan 4 tot 12 jarigen in verschillende gemeenten in West-Brabant vanuit een openbare grondslag. De missie van de instelling luidt:

Sterk openbaar basisonderwijs voor elk kind

Deze missie is nader geconcretiseerd in onderstaande visie:

Elk kind is een individu

Wij onderkennen, erkennen en respecteren ieders eigenheid, ongeacht herkomst, huidskleur, geloofsovertuiging of onderwijsbehoefte. De individualiteit van het kind vormt het vertrekpunt voor ons onderwijs.

Een eigen plek

Wij stimuleren kinderen zich te ontplooiën en een eigen plek te verwerven in de multiculturele samenleving. Hiervoor bieden we een veilige, vertrouwde en uitdagende omgeving waarin ze kunnen spelen en leren.

Respect en waardering

Wij ondersteunen en stimuleren onze medewerkers tot reflectie en ontplooiing en bieden een werkklimaat dat is gebaseerd op respect en waardering.

Kennis en ervaring delen

Wij stimuleren en ondersteunen een goed pedagogisch klimaat. Dit wordt gerealiseerd door een sfeer van onderlinge betrokkenheid waarin we kennis en ervaring binnen en buiten de organisatie met elkaar delen.

Midden in de samenleving

Onze scholen staan, met de variatie in onderwijsconcepten, midden in de samenleving. We houden rekening met de belangen van betrokken partijen en werken samen met ouders, welzijns- en zorginstellingen, hogescholen en universiteiten.

Open communicatie

We waarborgen de diversiteit en kwaliteit van ons onderwijsaanbod. Korte lijnen en een open communicatie stimuleren en ondersteunen onderlinge samenwerking en solidariteit.

2.2 Kernactiviteiten

Primair richt OBO zich op kinderen. OBO is een organisatie met een educatieve grondslag. Secundair richt OBO zich op financiën, personeel en gebouwen. De bedrijfsvoering van OBO is gericht op continuïteit en daarmee op behoud van scholen en op kwaliteit en omvang van werkgelegenheid.

Onze missie en visie zijn vertaald in tactische en operationele doelstellingen. Voor de scholen zijn schoolplannen opgesteld waarin de plannen van de organisatie concreet zijn uitgewerkt.

2.3 Juridische structuur

Onder OBO ressorteerden op 31 december 2017, 16 scholen voor basisonderwijs (15 brinnummers). De scholen zijn gelegen in de gemeenten Roosendaal, Halderberge, Moerdijk, Rucphen en Drimmelen. OBO heeft de rechtsvorm van een Stichting. De Stichting is opgericht op 1 augustus 2004 en is ontstaan uit de fusie van enkele bestuurscommissies van scholen voor primair onderwijs in een deel van de regio West-Brabant. De vestigingsplaats is Roosendaal.

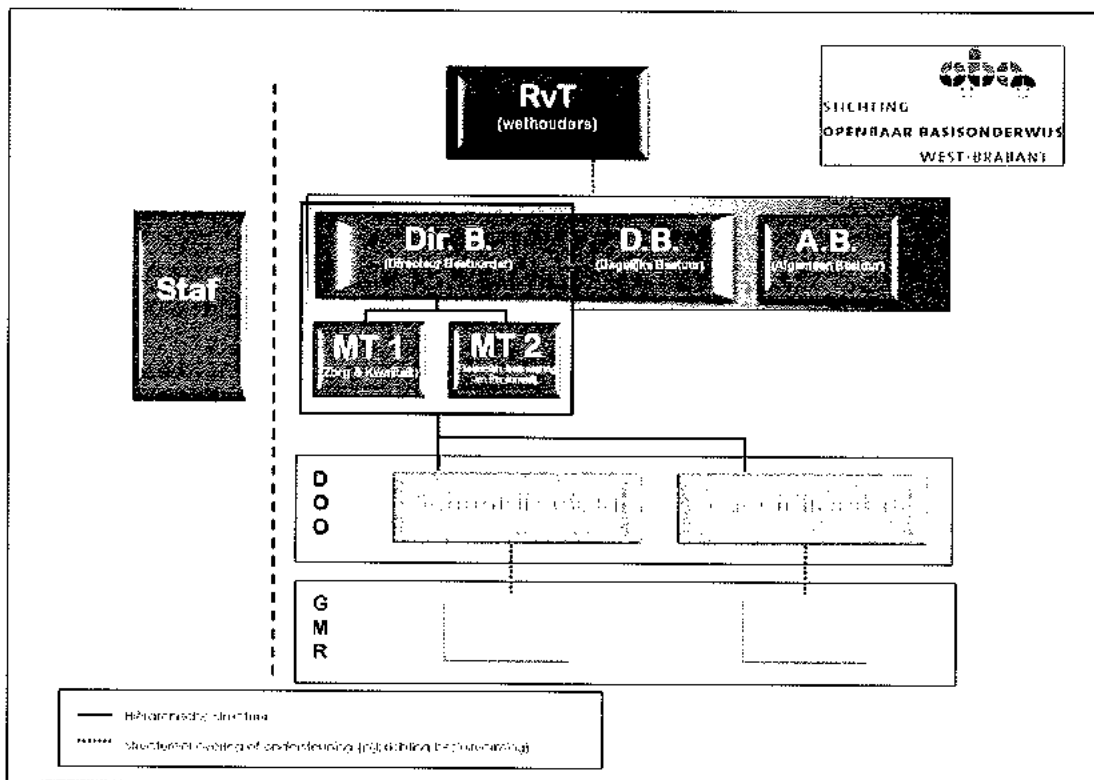
Het bestuur is geregeld in statuten die zijn vastgesteld door de betrokken gemeenteraden. Het bestuur bestuurt op hoofdlijnen. Er is een Raad van Toezicht, bestaande uit de onderwijswethouders van de betrokken gemeenten, die belast is met het toezicht op de Stichting. Het benoemen, schorsen en ontslaan van bestuursleden en het goedkeuren van de begroting en jaarrekening van de Stichting is voorbehouden aan de Raad van Toezicht. Het bestuur van de Stichting bestaat uit een uitvoerend deel (het dagelijks bestuur) en een niet-uitvoerend deel (het algemeen bestuur). Besluiten worden door het voltallige bestuur genomen, maar de rol van het niet-uitvoerende deel is toezichthoudend, terwijl het uitvoerende deel de bestuurlijke verantwoordelijkheden over de organisatie uitoefent, daartoe gemandateerd door het volledige bestuur.

Het uitvoerende deel van het bestuur bestaat uit drie personen, waarvan één wordt gehonoreerd (de directeur-bestuurder) en de anderen een redelijke vergoeding krijgen voor hun werkzaamheden. De directeur-bestuurder heeft de dagelijkse leiding, maar overlegt frequent met de overige leden van het dagelijks bestuur. Bij uitval van de directeur-bestuurder kunnen de overige leden onmiddellijk invallen en is de continuïteit gewaarborgd. De directeur-bestuurder kan taken mandateren aan medewerkers van het bureau en/of aan personeelsleden van de Stichting (managementteam).

De dagelijkse leiding van de scholen ligt in handen van de schooldirecteuren. De directeuren voeren integraal management. De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd. Schooldirecteuren leggen verantwoording af aan de directeur-bestuurder door middel van rapportages, die periodiek besproken worden.

2.4 Interne organisatiestructuur

De verhouding tussen de onderdelen van de organisatiestructuur is in onderstaand organogram weergegeven.

2.5 Het gevoerde beleid

Het jaar 2017 stond bij OBO in het teken van leveren van voortreffelijke prestaties en omdat dit beter gaat met bevlogen en gepassioneerde medewerkers, doen we dit onder het motto: 'Passie en prestatie'. Het voorbije jaar heeft de hele organisatie zich ingezet om de kwaliteit van ons onderwijs nog verder te verbeteren en ook de komende jaren gaan we dit doen. We gaan voor een hoge meetbare en merkbare kwaliteit en accepteren geen middelmatigheid! Om deze ambitie waar te maken, zal iedereen zich tot het uiterste moeten inzetten.

'Passie en prestatie' betekent het leveren van onderscheidend excellent vakmanschap gecombineerd met passie, liefde en zorg voor de kinderen die aan onze zorgen zijn toevertrouwd.

De belangrijkste elementen van het gevoerde beleid laten zich als volgt samenvatten:

- De maatschappij vraagt om onderwijs dat nog beter is afgestemd op de behoeften van leerlingen. Het is immers regeringsbeleid dat zoveel mogelijk leerlingen met speciale onderwijsbehoeften in de reguliere scholen les krijgen. De vormgeving van dit Passend Onderwijs vergt aanpassingen en investeringen.
- De ontwikkelingen in het onderwijs doen een groot beroep op het didactisch handelen van onze leerkrachten. Het vergroten van het didactisch handelen is dus een belangrijk aandachtspunt geweest.

Professionalisering en innovatiebereidheid spelen hierbij een belangrijke rol: 'de leerkracht doet ertoe!'

- Kinderen moeten worden voorbereid op een samenleving waarin IT een belangrijke rol speelt. Wat moeten jongeren nu leren om optimaal voorbereid te zijn op de samenleving in de 21e eeuw? Naast taal, rekenen en de overige kernvakken, zijn de competenties samenwerken, creativiteit, ict-geletterdheid, communiceren, probleemoplossend vermogen, kritisch denken en sociale en culturele vaardigheden van belang (de 'vaardigheden voor de 21e eeuw').
- Er kan niet meer uitgegaan worden van een gemeenschappelijk waarden- en normenbewustzijn bij leerlingen, ouders en leerkrachten. De vanzelfsprekende autoriteit van de leerkracht is weg. Het betekent voor OBO dat wij duidelijk willen maken waar wij op dit punt voor staan.
- De basisgeneratie krimpt. Terugloop van leerlingenaantallen betekent minder middelen. Dit leidt tot een hogere werkdruk bij onze leerkrachten. Het betekent ook dat er wellicht scholen in onze regio zullen moeten sluiten. OBO zal hierop anticiperen en, uitgaande van onze eigen kracht, steeds vindingrijk blijven om zoveel mogelijk openbare lespunten overeind te houden. Samenwerking met andere schoolbesturen kan daarbij een rol spelen.

Na de analyse van ontwikkelingen in de maatschappij in het algemeen en het onderwijs in het bijzonder, hebben we onderstaande opdrachten als de meest belangrijke geselecteerd:

- Blijvend aansluiten op de veranderende eisen en verwachtingen vanuit de samenleving, waaronder de toegenomen vraag naar onderwijskwaliteit.
- Continuïteit in onderwijs, innovatie, zorg en bedrijfsvoering realiseren.

Het spreekt voor zich dat we het vervullen van deze opdracht doen op een maatschappelijke verantwoorde manier en rekening houden met de prioriteiten die de overheid heeft gesteld.

3 Governance

In 2013 heeft OBO haar governancestructuur aangepast aan de nieuwe wet- en regelgeving en haar statuten hierop aangepast. In 2017 zijn geen nieuwe ontwikkelingen op het gebied van governance te melden.

3.1 Code goed bestuur

OBO onderschrijft de code 'Goed onderwijsbestuur primair onderwijs' en het bestuur draagt er zorg voor dat het uitvoeren van bestuurlijke taken en bevoegdheden en het uitvoeren van toezicht vanuit de eigen organisatie op dat bestuurlijk handelen, gescheiden worden. Om effectief intern toezicht mogelijk te maken draagt het bestuur zorg voor een deugdelijke en inzichtelijke bedrijfsvoering. Er is een procesbeschrijving vastgesteld, waarmee de wijze waarop de toezichthoudende leden hun interne toezichthoudende taak verrichten, is geregeld.

Er hebben zich in 2017 geen afwijkingen van deze code plaatsgevonden. In de jaarrekening is een overzicht opgenomen van de uitgekeerde vergoedingen.

3.2 Horizontale verantwoording en verticaal toezicht

In onderstaande paragraaf gaan we kort in op de governancestructuur van OBO en geven we kort aan hoe de horizontale verantwoording en het verticale toezicht is georganiseerd. Verschillende gremia binnen OBO zijn betrokken bij het toezicht en de verantwoording.

De besturingsfilosofie van OBO

- *Het bestuur*

Het bestuur stelt, na ontwerp door de directeur-bestuurder, de belangrijkste beleidslijnen op stichtingsniveau vast, formuleert de opdracht aan de directeur-bestuurder, inclusief de bijbehorende kaders. Het bestuur beoordeelt in hoeverre de belangen van de onderscheiden (externe) partijen behartigd worden. Het bestuur handelt volgens de "Code Goed Bestuur PO".

- *De directeur-bestuurder*

De directeur-bestuurder voert samen met de overige leden van het dagelijks bestuur de opdracht van het bestuur uit en laat de schooldirecteuren deze opdracht mede uitvoeren. De directeur-bestuurder verantwoordt zich verticaal aan het bestuur en legt horizontaal verantwoording af aan het DOO (directeurenberaad) en de GMR (gemeenschappelijke medezeggenschapsraad).

- *De schooldirectie*

De schooldirecteuren zijn integraal schoolleider. Conform artikel 29 van de WPO berust bij hen, onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag, de dagelijkse leiding van de school. Zij leggen via de directeur-bestuurder verantwoording af aan het bestuur en bij de medezeggenschapsraad. Gezamenlijk vormen zij het directeurenberaad (DOO).

- *Raad van Toezicht*

Volgens artikel 48 van de WPO dienen de statuten van een bestuur voor openbaar onderwijs te bepalen op welke wijze de gemeenteraden toezicht

uitoefenen. Hiertoe is bij OBO een Raad van Toezicht in het leven geroepen, waarin de onderwijswethouders van de betrokken gemeenten zitting hebben. Zij zijn belast met het toezicht op het bestuur door het benoemen, schorsen en ontslaan van de bestuursleden en het goedkeuren van de begroting en de jaarrekening van de Stichting.

De Raad van Toezicht komt enkele malen per jaar bijeen om haar toezichthoudende taak uit te voeren. Van deze bijeenkomsten wordt een verslag gemaakt dat voor belangstellenden beschikbaar is.

- *CFI en Inspectie*

Zij verrichten hun wettelijke taken i.h.k.v. het toezicht houden op de kwaliteit van het onderwijs en de financiële deugdelijkheid.

Overzicht van verantwoordelijkheden en bevoegdheden:

OBO heeft per verantwoordelijkheidsgebied aangegeven welke bevoegdheden elk gremium of functionaris heeft. We onderscheiden hierbij beleidsmatige en uitvoerende processen.

Beleidsmatig	▪ Ontwerpen	Het beleidsdocument opstellen
	▪ Vaststellen	Besluiten dat het opgestelde beleidsdocument kracht van uitvoering heeft
	▪ Instemmen/goedkeuren	Het beleidsdocument mag niet vastgesteld worden zonder goedkeuring van een hoger orgaan of instemming van een ander orgaan, voor zover dit orgaan t.a.v. dit onderwerp over die bevoegdheid beschikt.
	▪ Adviseren	Een advies wordt expliciet gevraagd en wordt bij voorkeur overgenomen
Uitvoerende	▪ Proceseigenaar	De proceseigenaar is verantwoordelijk voor: <ul style="list-style-type: none"> - het ontwerpen van het proces, - het informeren van de betrokkenen, - verwerken en oplossen van klachten - aanbrengen van verbeteringen - bewaken van de voortgang
	▪ Instemmen/goedkeuren	Het proces of de procesbeschrijving mag niet vastgesteld worden zonder goedkeuring van een hoger orgaan of instemming van een ander orgaan, voor zover dit orgaan t.a.v. dit onderwerp over die bevoegdheid beschikt.
	▪ Zelfstandig uitvoeren en assisteren	Zelfstandig uitvoeren of daarbij assisteren van het vastgestelde proces.

Conclusie

Aan de door de Vijlder (2007) aangehaalde definitie van Boers & van Montfoort (2006), kunnen de volgende componenten voor 'goed bestuur', worden ontleend:

- onderlinge samenhang tussen sturen, beheersen en toezicht houden wordt gewaarborgd
- gerichtheid op efficiënte en effectieve realisatie van beleidsdoelstellingen
- open communicatie en afleggen van verantwoording aan belanghebbenden

Op grond van het voorgaande, menen wij te kunnen constateren dat OBO voldoet aan de voorwaarden van 'goed bestuur'.

4 Onderwijs

Hierna volgt een korte toelichting op het gevoerde onderwijskundig beleid van de Stichting. We besteden in dit hoofdstuk eveneens aandacht aan de ontwikkeling van de leerlingenaantallen en het kwaliteitszorgbeleid van OBO.

4.1 Belangrijke kenmerken van het gevoerde onderwijskundig beleid

In het afgelopen kalenderjaar is er op diverse terreinen beleid ten uitvoer gebracht. Het gerealiseerde beleid is beschreven in de verschillende management- en bestuursrapportages. Hierna volgt een beschrijving van enkele belangrijke activiteiten. Voor een volledige opsomming van de gerealiseerde resultaten verwijzen we naar de evaluaties welke zijn opgenomen in de bestuursrapportages 2017.

4.1.1 Onderwijsaanbod

Om alle leerlingen op onze scholen voldoende vaardig te maken in de huidige en toekomstige maatschappij geven wij ze onderwijs dat past bij deze tijd. Alle OBO scholen hebben een plan om nu en in de toekomst hun onderwijs te laten aansluiten bij de 21^e eeuwse vaardigheden. De plannen zijn allemaal afgestemd op de eigen school en de populatie van de school. Ook in onze onderwijsmethoden wordt er steeds naar gestreefd om methoden te hanteren die aanspreken en motiveren. De leerlingen worden uitgedaagd om zich naar hun eigen beste kunnen te ontwikkelen.

In het najaar van 2017 heeft de OBO studiedag plaatsgevonden. Deze studiedag voor al het onderwijzend personeel organiseren we iedere 2 jaar. Dit jaar was er een inspiratie dag georganiseerd rondom hoogbegaafdheid. Iedere leerkracht volgde, aan de hand van bij de bouw passende thema's, workshops ter inspiratie van de dagelijkse onderwijspraktijk aan hoogbegaafde leerlingen. Daarnaast biedt de OBO studiedag een mooie kans om te verbinden. Doordat al het onderwijzend personeel aanwezig is kan er veel informatie worden uitgewisseld tussen personeelsleden.

Cultuureducatie is nog steeds een belangrijk speerpunt. Gedurende het afgelopen jaar is er door de bovenschoolse cultuurwerkgroep gewerkt aan de reeds in eerdere rapportages vermelde zaken, te weten visie, programma, deskundigheid en draagvlak. Er is een mooi plan opgesteld om de cultuureducatie binnen OBO te presenteren aan onze omgeving. Er is gekozen voor een cultuur Estafette. Deze zal in 2018 plaats gaan hebben. In de huidige onderwijspraktijk wordt het steeds belangrijker om als schoolbestuur "in-control" te zijn. Hiermee bedoelen we dat we goed op de hoogte zijn van wat er speelt op de scholen, hoe de opbrengsten in de breedste zin van het woord zijn en wat de algehele kwaliteit is van het aangeboden onderwijs. Om hier voldoende zicht te hebben worden verschillende activiteiten ondernomen. Zo worden al enkele jaren monitorgesprekken gevoerd, waarin de opbrengsten worden besproken. Daarnaast worden plan van aanpak-gesprekken gevoerd met scholen waarbij de opbrengsten niet naar wens zijn. Omdat in 2017 het toezicht van de inspectie is verlegd van toezicht op de scholen naar toezicht op de besturen hebben we besloten dat we nog beter zicht willen krijgen op de onderwijskwaliteit. Dit heeft ons doen besluiten om een systeem van interne

audits in te voeren. In 2017 is gestart met het scholen van het auditteam. Onder begeleiding van een professional worden 16 collega's, directeuren, intern-begeleiders en leerkrachten, opgeleid om de audits uit te voeren. De eerste audits hebben plaatsgevonden in 2017. Tijdens de groepsbezoeken werden met name nog kansen gezien om de instructies beter te maken.

4.1.2 Passend onderwijs

Ten aanzien van de doelstellingen voor passend onderwijs hebben we binnen het samenwerkingsverband Roosendaal-Moerdijk ervoor gekozen dat we tezamen met de andere aangesloten schoolbesturen zorgen voor een dekkend netwerk. De meeste van de OBO scholen behoren tot dit samenwerkingsverband. Alleen OBS de Windhoek in Terheijden behoort tot het SWV RSV Breda e.o.

Binnen OBO is te zien dat we goed zicht hebben op de onderwijsbehoeften van de leerlingen en de daaraan gekoppelde ondersteuningsbehoeften van de leerkrachten. Indien er een disbalans is tussen de onderwijsbehoeften en de mogelijkheden van de leerkracht wordt eerst intern bekeken hoe er beter afgestemd kan worden op wat de leerling nodig heeft. Indien dit niet lukt kan de leerling besproken worden in de consultatiebespreking met een orthopedagoog. Voor de kinderen die nadrukkelijk extra ondersteuning nodig hebben, welke niet door de school geleverd kan worden, wordt een arrangement aangevraagd bij het SWV. Vrijwel alle aanvragen die worden ingediend worden voorzien van een positief advies, waarna het arrangement door het SWV toegekend wordt.

Indien we niet in staat zijn om de onderwijsleersituatie binnen onze scholen aan te passen aan de onderwijsbehoeften van de leerling wordt er een TLV aangevraagd. Binnen het SWV is een stijging zichtbaar van het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs. Het speciaal basisonderwijs krimpt licht. Op het moment van schrijven is nog niet duidelijk of we ook binnen OBO een hoger verwijzingspercentage hebben.

De afgelopen jaren, en dus ook in 2017, is er sterk ingezet op het verbeteren en stabiliseren van de opbrengsten van de scholen. Dit middels extra gesprekken met de scholen, plannen van aanpak en waar nodig inzet van extra middelen om zorgen gericht aan te pakken. In 2017 hebben alle OBO scholen een voldoende prestatie behaald op de centrale eindtoets. Het is belangrijk dat de opbrengsten nog verder gestabiliseerd worden, er worden nog regelmatig schommelingen waargenomen.

4.1.3 Verantwoording prestatiebox.

De bij OBO aangesloten scholen ontvangen baten in het kader van de prestatiebox. In 2017 was € 461.663 beschikbaar om te besteden aan het realiseren van de ambities uit het bestuursakkoord. In het strategisch beleidsplan heeft onze Stichting beschreven op welke speerpunten wij ons m.n. willen richten. Deze speerpunten zijn vervolgens in de school- en jaarplannen vertaald in concrete doelstellingen.

De speerpunten uit het bestuursakkoord hebben betrekking op de kerntaken van het onderwijs. Onze organisatie heeft dan ook vanuit de lumpsum geïnvesteerd in de realisatie hiervan. De middelen uit de prestatiebox hebben

het mogelijk gemaakt om de realisatie van onze ambities te versterken, te verdiepen en te versnellen.

Hierna geven we kort aan, aan welke ambities OBO in 2017 m.n. gewerkt heeft en verantwoordt we (globaal) de gemaakte kosten.

De 5 aandachtsgebieden binnen de prestatiebox zijn:

1. Opbrengstgericht werken
2. Taal en rekenen
3. Professionalisering
4. Excellentie
5. Techniek

1. Opbrengstgericht werken

Hiervoor waren de volgende doelstellingen opgenomen:

- Iedere school behaalt tenminste voldoende eind- en tussenopbrengsten (voldoet aan de relatieve norm). Wanneer een school (nog) niet voldoet aan de norm wordt jaarlijks groei gerealiseerd
- OBO heeft i.o.m. alle scholen een 4-jarige cyclus van kwaliteitszorg ontwikkeld, waarin alle kwaliteitsaspecten systematisch en structureel aan de orde komen en worden geborgd.
- OBO ontwikkelt voor haar medewerkers een professionaliseringsaanbod, gericht op het vergroten van het didactisch handelen, waarbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt zal worden van het talent en de expertise die in onze organisatie aanwezig is. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om de in de organisatie aanwezige kennis en expertise te onderhouden en te borgen.

Sinds een aantal jaren heeft een van de leden van het managementteam onderwijs en kwaliteit in de portefeuille. Dit is een orthopedagoog, die vanuit onderwijskundig inzicht samen met de scholen de opbrengsten monitort en bespreekt. Hierdoor hebben we beter zicht op (eventueel achterblijvende) opbrengsten, maar belangrijker nog is dat samen met de school gezocht wordt naar aandachtspunten en mogelijkheden om de opbrengsten te verbeteren. Er wordt met name gekeken naar preventieve mogelijkheden en het versterken van de doorgaande leerlijnen binnen de scholen. Ook voor de kwaliteit van de instructies is veel aandacht.

Verder hebben we een bovenschools intern begeleider aangesteld, wiens taak het is om zorg te dragen voor betere informatie-uitwisseling tussen de intern begeleiders van de scholen. Daarnaast ondersteunt de bovenschoolse intern-begeleider bij de monitorgesprekken en is het mogelijk dat ze gerichte begeleiding biedt op de scholen.

De intern begeleiders op de scholen zijn gefaciliteerd om hun werk nog beter te doen.

Er is een 'werkgroep kwaliteit' samengesteld, die de processen die moeten leiden tot verbetering van de opbrengsten, coördineert. Eén van de leden van deze werkgroep is gedurende 1 dagdeel per week gefaciliteerd om beleidsstukken voor te bereiden en uit te werken.

Om kinderen met ernstige dyslexie te helpen en beter te laten presteren is een aantal jaren geleden besloten om op alle scholen te werken met het programma 'Kurzweil'. Om de implementatie hiervan te begeleiden is één directeur één dagdeel per twee weken gefaciliteerd.

Op alle scholen is de implementatie van het kwaliteitszorgsysteem WMK afgerond. Hiermee kan echter niet volstaan worden! Het vernieuwde inspectietoezicht doet een groot beroep op de mate waarin het bevoegd gezag 'in control' is m.b.t. de onderwijskwaliteit. Dit heeft ons doen besluiten om een systeem van interne audits in te voeren. Onvermijdelijk. In 2017 is gestart met het scholen van het auditteam.

2. Taal en rekenen

Op meerdere scholen is geïnvesteerd in de aanschaf van nieuwe leermaterialen of hebben scholingstrajecten plaatsgevonden.

3. Professionalisering

Hierover stonden de volgende concrete doelstellingen in het jaarplan van de organisatie:

- Op alle scholen worden door de directie i.o.m. het team afspraken gemaakt over het borgen en uitbreiden van de professionalisering van de leerkrachten.
- De expertise van de intern begeleiders m.b.t. de eisen die Passend Onderwijs stelt aan de scholen, wordt structureel vergroot en sluit aan bij de recente ontwikkelingen

4. Excellentie

Er is gezocht naar mogelijkheden om binnen de bestaande structuren meer maatwerk te kunnen bieden aan excellente leerlingen. Hiertoe zijn op meerdere scholen projecten gestart en oplossingen geïmplementeerd.

5. Techniek

Op nagenoeg alle OBO-scholen werd al aandacht besteed aan ruimtevaart, wetenschap en m.n. techniek. Vaak gebeurt dat op afzonderlijke dagen en worden de lessen verzorgd door (daarvoor ingehuurd) externen. Op enkele scholen is techniekonderwijs geïntegreerd in het reguliere lespakket en wordt dit onderwijs verzorgd door de eigen leerkracht.

4.2 Toekomstige ontwikkelingen

	Doelen 2018	Toelichting
Hoofddoelstelling	<p>Iedere school behaalt tenminste voldoende eind- en tussenopbrengsten</p> <p>Alle scholen hebben een basisarrangement.</p>	<p>De hoofddoelstelling is een 'niet onderhandelbaar doel'. Het doel voor 2018 geeft aan welk niveau we in 2018 tenminste wensen te bereiken.</p>

		<p>OBO-scholen hebben de ambitie om de kwaliteit van hun onderwijs voortdurend te verbeteren en anticiperen en reageren op veranderingen in het denken over onderwijs, zonder hun eigen identiteit, missie en visie uit het oog te verliezen. Onze scholen passen het onderwijs aan, aan de behoeften van leerlingen en zijn voortdurend op zoek naar mogelijkheden om het aanbod te innoveren, met als doel een betere kwaliteit te generen en de bereikte kwaliteit te consolideren.</p> <p>In het afgelopen kalenderjaar zijn er diverse acties ondernomen om de kwaliteit te consolideren en waar mogelijk te verbeteren. Deze acties zullen worden voortgezet, waaronder de periodieke monitorgesprekken waarbij de tussenopbrengsten aan de orde komen.</p> <p>Bij de beoordeling van de kwaliteit van onze scholen spelen de interne audits een belangrijke rol.</p>
<p><i>Uitbreiding Kindcentra</i></p> <p>OBO zoekt actief naar partners, die bereid zijn om bij te dragen aan de vorming van integrale kindcentra en grijpt elke kans aan om onze</p>	<p>Uitbreiding van onze activiteiten in relatie tot de vorming van IKC's.</p> <p>In het voorjaar van 2018 zullen we een</p>	

<p>scholen onderdeel te laten worden van een integraal kindcentrum indien dit meerwaarde oplevert voor onze scholen.</p>	<p>beleidsplan publiceren waarin de uitgangspunten voor de vorming van IKC's op OBO-scholen zijn vastgelegd.</p>	
<p>OBO-leerlingen worden voorbereid op het functioneren in de 'wereld van morgen' en leren op hun school de vaardigheden voor de 21e eeuw.</p>	<p>Alle OBO-scholen hebben de voornemens die zij hebben opgenomen in het beleidsplan dat zij voor het eind van 2017 hebben opgesteld in uitvoering genomen.</p> <p>Dit beleidsplan is erop gericht om het onderwijsaanbod van de school dekkend te maken voor de vaardigheden voor de 21e eeuw. Scholen kunnen hierbij zelf hun prioriteiten stellen.</p>	

4.3 Eindopbrengsten

Op alle scholen is ook in 2017 de verplichte eindtoets afgenomen. Hiervoor werd gebruik gemaakt van de Cito- of de IEP toets. Het lezen en interpreteren van de gegevens die dit oplevert, vergt enige vaardigheid. Hierbij dient immers rekening gehouden te worden met een aantal leerling-kenmerken. Uiteraard worden de toets uitslagen uitgebreid besproken met de ouders.

De eindopbrengsten waren dit jaar op alle scholen voldoende. Dat neemt niet weg dat we signaleren dat niet op alle scholen de opbrengsten stabiel zijn. Een aantal scholen werken met een plan van aanpak. Acties en doelstellingen zijn besproken en afgesproken tussen school en MT-lid onderwijs en kwaliteit en opgenomen in de jaarplannen van de scholen.

In de volgende tabellen worden de gerealiseerde (eind)opbrengsten van 2017 weergegeven.

IEP-eindtoets

School	Gemiddelde score eindtoets	Percentiel	Aantal meetellende toetscores	Percentage nieuwe leerlingen
Openbare Basisschool De Baayaert	91,5	98	21	1%
Openbare Basisschool De Cocon	85,5	**	2	38%
Openbare Basisschool de Wending	89,7	93	25	1%
Openbare Basisschool De Rietgoor	85,8	*	24	9%
Openbare Basisschool De Springplank	84,7	*	11	10%
Openbare Basisschool De Regenboog	81,2	*	32	18%
Openbare Basisschool De Singel	81,7	*	21	8%
OMBS Ziezo	83,2	64	32	4%
Openbare Basisschool Het Palet	79,5	*	13	19%
Openbare Basisschool De Gezellehoek	75,6	*	12	44%

Legenda gemiddelde score eindtoets

- Op of boven inspectie-ondergrens schoolvergelijkingsgroep
- Onder inspectie-ondergrens schoolvergelijkingsgroep
- Inspectie-ondergrens schoolvergelijkingsgroep

Legenda percentiel

- School hoort bij 25% best presterende scholen
- Percentielscore tussen 25 en 75
- School hoort bij 25% slechtst presterende scholen
- * Geen percentielscore mogelijk vanwege een te klein aantal scholen in de schoolvergelijkingsgroep.
- ** Geen percentielscore mogelijk vanwege een te klein aantal (<5) deelnemers aan de eindtoets.

CITO eindtoets

School	Gemiddelde score eindtoets	Perceentiel	Aantal inschrijvende toetscores	Percentage gewogen leerlingen
Openbare Basisschool De Klimroos	 540,8	94	66	3 %
Openbare Basisschool De Linde	 540,1	90	25	4 %
Openbare Basisschool Willem de Zwijger	 539,1	77	16	1 %
Openbare Basisschool de Windhoek	 537,9	77	7	9 %
Openbare Dalton Basisschool de Wingerd	 537,1	75	35	2 %
Openbare Basisschool De Boemerang	 535,1	*	20	12 %

Legenda gemiddelde score eindtoets

- Op of boven inspectie-ondergrens schoolvergelijkingsgroep
- Onder inspectie-ondergrens schoolvergelijkingsgroep
- Inspectie-ondergrens schoolvergelijkingsgroep

Legenda perceentiel

- School hoort bij 25% best presterende scholen
- Perceentiel score tussen 25 en 75
- School hoort bij 25% slechtst presterende scholen
- * Geen perceentiel score mogelijk vanwege een te klein aantal scholen in de schoolvergelijkingsgroep.
- ** Geen perceentiel score mogelijk vanwege een te klein aantal (<5) deelnemers aan de eindtoets.

4.4 Toelatingsbeleid

Tot onze organisatie horen uitsluitend openbare scholen. De kenmerken van het openbaar onderwijs zijn in de Grondwet (artikel 23) vastgelegd. Op onze scholen zijn leerlingen, zonder onderscheid naar godsdienst of levensovertuiging of wat voor ander kenmerk dan ook, welkom.

5 Kwaliteitszorg

OBO toetst en bewaakt de kwaliteit van haar scholen op verschillende manieren. Hierna geven we een beknopte samenvatting van het gevoerde beleid en de gegevens die m.b.t. kwaliteit en onderwijsprestaties verkregen zijn.

5.1 Belangrijke ontwikkelingen

5.1.1 Kwaliteitsmanagementsysteem

In 2015 is in het DOO besloten tot aanschaf van het kwaliteitsmanagement systeem: WMK. Dit systeem maakt het mogelijk om onze kwaliteitszorg nog beter in te richten en onze scholen met elkaar en met een groot aantal andere Nederlandse scholen te vergelijken.

De implementatie van dit systeem is gestart in het schooljaar 2015-2016.

Inmiddels zijn er meerdere kwaliteitsaspecten in kaart gebracht.

De resultaten zijn op schoolniveau besproken met de betreffende medezeggenschapsraden en de geconsolideerde resultaten komen aan de orde in de vergaderingen van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad.

5.1.2 'Scholen met succes'

Vierjaarlijks zet OBO tevredenheidsonderzoeken uit onder de ouders, leerlingen en het personeel. In 2014 zijn deze onderzoeken uitgevoerd.

Het landelijk gemiddelde rapportcijfer dat ouders aan de school van hun kind geven is 7.5. De scholen van OBO krijgen een gemiddeld rapportcijfer van 7.8. Van de ouders geeft 92% aan dat men zich goed thuis voelt op de school (landelijk is dit 87%). 85% zou andere ouders aanraden hun kind naar scholen van OBO te sturen (landelijk is dit 76%). Volgens 78% van de ouders staat de school goed bekend in de wijk. 90% is tevreden over de vorderingen die hun kind maakt.

Ook de tevredenheid van het OBO-personeel werd in 2014 gepeild. Voor deze peiling werden gegevens verzameld van 248 personeelsleden. De referentiegroep bevat gegevens van 11.171 personeelsleden van 590 vergelijkbare scholen. De respons onder de personeelsleden was 93%. De tevredenheid van het OBO-personeel op de verschillende thema's is min of meer gelijk gebleven. Er zijn rubrieken waarop deze licht gestegen zijn en andere die licht gedaald zijn.

5.1.3 Sociale veiligheid

Het bestuur van OBO en onze directeuren zijn zeer geïnteresseerd in de mening van de ouders over het onderwijs op de OBO-scholen. Ook de mening van onze leerling(en) vinden wij erg belangrijk. We zetten daarom jaarlijks een vragenlijst uit onder onze leerlingen van groep 5 t/m 8 en tweejaarlijks bij alle ouders van onze leerlingen. We onderzoeken hiermee het welbevinden zoals kinderen en hun ouders dat ervaren op onze scholen. De uitslagen van deze vragenlijsten worden per school gedeeld met de ouders.

In 2017 werden de leerlingen bevraagd. De vragenlijst werd uitgezet onder

1355 kinderen, waarvan er 1299 de vragenlijst ingevuld hebben. Op iedere school was de score voldoende. De gemiddelde score bedroeg 3,46 (op een vierpuntschaal).

5.1.4 Onderwijsinspectie

De onderwijsinspectie geeft in haar periodieke onderzoeken een oordeel over de onderwijskwaliteit van de school en ook over de eindresultaten van de leerlingen op de scholen.

In 2017 heeft de inspectie een bezoek gebracht aan Obs De Windhoek. Op basis van de bevindingen oordeelde de inspectie dat de onderwijskwaliteit voldoende is. Er wordt aangegeven dat de leerkrachten systematisch volgen of de leerlingen zich naar verwachting ontwikkelen. Hierbij is niet alleen aandacht voor cognitief functioneren, maar ook voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. De lessen worden afgestemd op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Dit is echter ook een aandachtspunt. Doordat de niveaueverschillen heel groot zijn is het lastig te combineren binnen de combinatiegroepen. Het is belangrijk dat de leerlingen minder leerkrachtafhankelijk worden en meer geprikkeld worden om zelfstandig door te werken en problemen eerst zelf proberen op te lossen.

Als 2^e aanbeveling wordt de doorgaande lijn tussen de groepen genoemd. In iedere klas is het op orde, er is nog onvoldoende sprake van een doorgaande lijn. Vanwege de zijinstroom is er aandacht nodig voor de groepsvorming en groepsdynamiek in de midden en bovenbouw.

Alle OBO-scholen voldeden in 2017 aan de kwaliteitseisen van de inspectie (zie: <http://www.onderwijsinspectie.nl/>).

5.1.5 Managementrapportages

Tweemaal per jaar rapporteren de directies van de scholen aan hun medezeggenschapsraad, het bestuur, de Raad van Toezicht en de directeur-bestuurder over de kwaliteit van hun school. Als meetpunt wordt hierbij het toezichtkader van de onderwijsinspectie gebruikt. Alle directeuren hebben feedback op hun managementrapportages ontvangen en hebben hun beleid hier, indien nodig, op aangepast.

5.2 Toekomstige ontwikkelingen

	Doelen 2018	Toelichting
Een groeiende onderwijskwaliteit, tot tenminste gemiddeld of hoger dan de (relatieve) inspectienorm.	<p>Iedere school behaalt tenminste voldoende eind- en tussenopbrengsten</p> <p>Alle scholen hebben een basisarrangement.</p>	<p>De hoofddoelstelling is een 'niet onderhandelbaar doel'. Het doel voor 2018 geeft aan welk niveau we in 2018 tenminste wensen te bereiken.</p> <p>OBO-scholen hebben de ambitie om de kwaliteit van hun onderwijs</p>

		<p>voortdurend te verbeteren en anticiperen en reageren op veranderingen in het denken over onderwijs, zonder hun eigen identiteit, missie en visie uit het oog te verliezen. Onze scholen passen het onderwijs aan, aan de behoeften van leerlingen en zijn voortdurend op zoek naar mogelijkheden om het aanbod te innoveren, met als doel een betere kwaliteit te generen en de bereikte kwaliteit te consolideren.</p> <p>In het afgelopen kalenderjaar zijn er diverse acties ondernomen om de kwaliteit te consolideren en waar mogelijk te verbeteren. Deze acties zullen worden voortgezet, waaronder de periodieke monitorgesprekken waarbij de tussenopbrengsten aan de orde komen.</p> <p>Bij de beoordeling van de kwaliteit van onze scholen spelen de interne audits een belangrijke rol.</p>
<p>Kwaliteit</p> <p>OBO-scholen hanteren een 4-jarige cyclus waarin de kwaliteit van het onderwijs wordt gemonitord.</p>	<p>De (collectieve) verbeterpunten uit de cyclus van kwaliteitszorg die voortkomen uit de WMK-vragenlijsten worden uitgevoerd</p> <p>De 4-jarige cyclus van kwaliteitszorg is geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.</p>	<p>Er zijn voor de komende beleidsplanperiode meerdere scans en vragenlijst gepland. Zie bijlage 3.7</p>
<p>Kwaliteit (1)</p> <p>OBO-scholen anticiperen en reageren op veranderingen in het</p>	<p>De bereikte kwaliteit van het onderwijs op onze scholen is tenminste</p>	

<p>denken over onderwijs, zonder hun eigen identiteit, missie en visie uit het oog te verliezen. Onze scholen passen het onderwijs aan, aan de behoeften van leerlingen en zijn voortdurend op zoek naar mogelijkheden om het aanbod te innoveren, met als doel een betere kwaliteit te genereren en de bereikte kwaliteit te consolideren.</p>	<p>geconsolideerd, wat zich uit in voldoende eindopbrengsten en een voldoende waardering van de inspectie.</p>	
---	--	--

5.3 Klachtenafhandeling

OBO heeft de wijze waarop de klachtenafhandeling geregeld is, conform de richtlijnen vastgelegd en beschreven in de 'Procedure Klachtenafhandeling'. De tekst van deze procedure wordt jaarlijks middels de schoolgids van iedere school aan de ouders en overige betrokkenen bekend gemaakt. In 2017 zijn er door de directeur-bestuurder geen klachten van ouders in behandeling genomen.

6 Onderzoek en internationalisering

Er zijn in 2017 geen werkzaamheden op het gebied van onderzoek verricht. In 2018 zijn er geen ontwikkelingen op dit gebied te verwachten. Evenmin zijn er ontwikkelingen te melden m.b.t. internationalisering. Ook in 2018 zijn er geen ontwikkelingen m.b.t. internationalisering te verwachten.

7 Personeel

7.1 Belangrijke kenmerken van het gevoerde personeelsbeleid

7.1.1 Professionalisering

Alle onderwijskundige OBO-medewerkers hebben deelgenomen aan een professionaliseringstraject gericht op het vergroten van hun didactisch handelen, middels e-learning. Dit biedt scholen de ruimte om in te zetten op meer school specifieke scholing.

Hoewel het formele besluit hiertoe nog niet genomen is, is er veel draagvlak om bij het vormgeven van een nieuwe gesprekcyclus voor de medewerkers gebruik te gaan maken van WMK (ons kwaliteitszorgsysteem). Op het niveau van de directies zijn er al verschillende scholingsbijeenkomsten geweest, om ons hierop voor te bereiden.

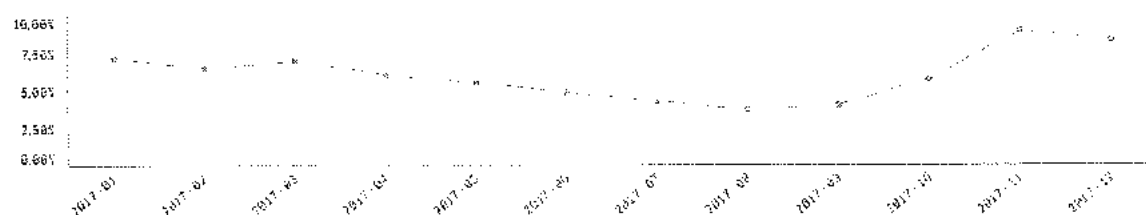
7.1.2 Ziekteverzuim

Met ondersteuning van een consultant van het VF hebben we diverse activiteiten ondernomen om het ziekteverzuim terug te dringen. In augustus 2016 was het verzuimpercentage bij OBO: 9,43 %. We hadden ons ten doel gesteld om het ziekteverzuim voor 1 mei 2018 te laten dalen tot onder de 7 %. Hierin zijn we inmiddels geslaagd.

Het gemiddelde verzuimpercentage over 2017 bedroeg: 5,81 %. Hiermee zijn we weer terug onder het landelijk gemiddelde¹. (In de Onderwijsatlas 2017 is te lezen dat het verzuim onder onderwijzend personeel (inclusief directie) in 2015 op 6,4 % lag, terwijl dat in 2014 nog 6,1 % was.

Verzuimpercentage per maand

Selecteer een dynamische aa voor meer gedetailleerde informatie.

7.1.3 Taakbeleid

In 2017 is een evaluatie uitgezet onder een representatieve groep medewerkers om na te gaan wat het effect was van de invoering van het nieuwe taakbeleid, dat is afgeleid van de CAO PO 2015.

De belangrijkste conclusies van deze evaluatie waren:

1. Het totale taakbeleid wordt op 4 scholen als onvoldoende beoordeeld.

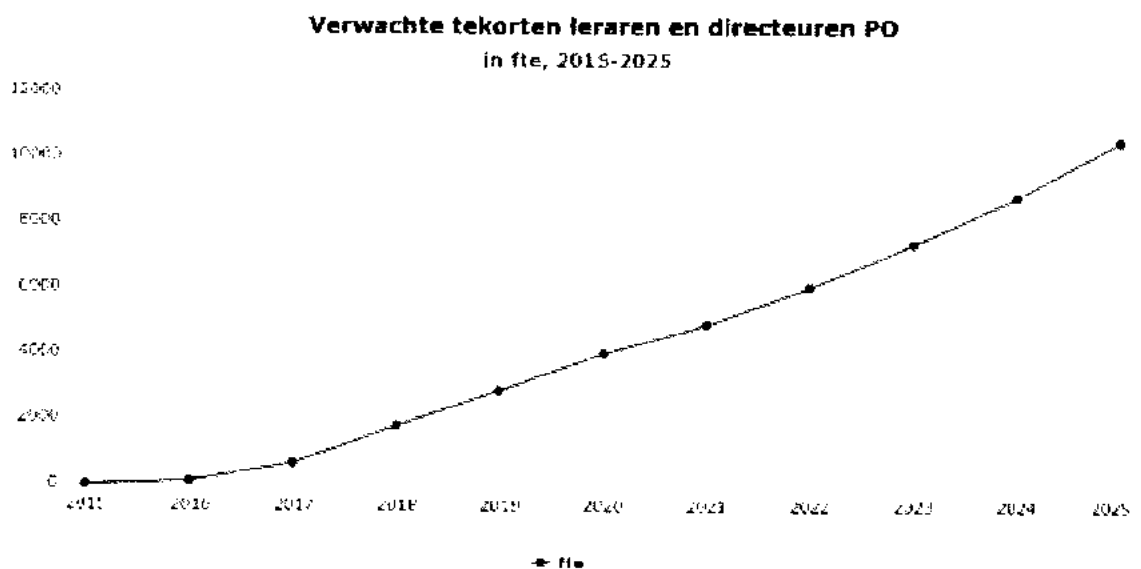
¹ In de Onderwijsatlas 2017 is te lezen dat het verzuim onder onderwijzend personeel (inclusief directie) in 2015 op 6,4 procent lag, terwijl dat in 2014 nog 6,1 procent was

Ondanks het feit dat op de meeste scholen de inrichting van het taakbeleid overeenkomt met hetgeen hierover in de notitie bepaald is, wordt slechts op 2 scholen het beoogde resultaat volledig en op 3 scholen in enige mate behaald.

2. We zijn met de directies van de scholen waar het taakbeleid als onvoldoende werd beoordeeld in gesprek om de oorzaak hiervan te achterhalen.

7.1.4 Boelen en binden

Net als vele andere besturen maken wij ons zorgen over de grote problemen die op ons afkomen wanneer de regering geen passende maatregelen neemt.

7.1.13.2016

Bovenstaande grafiek komt van de site van de Rijksoverheid en laat zien dat het lerarentekort in het primair onderwijs de komende jaren nog verder zal toenemen. Al in 2020 zullen we 4.000 arbeidskrachten te kort komen. Als er niets gebeurt, dan loopt dit tekort op naar 10.000 fte in 2025!

OBO erkent het belang om de personeelsinzet goed te blijven bewaken en tijdig te anticiperen op toekomstige leerlingenontwikkelingen en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. We ondernemen diverse activiteiten om aan de vraag naar goed geschoold personeel te kunnen blijven voldoen, waarbij we uiteraard rekening houden met de geprognostiseerde leerling daling.

Met name het vinden van personeel voor het verrichten van invalwerkzaamheden is ondanks onze inspanningen een steeds groter wordend probleem, waarvoor wij vooralsnog niet de juiste oplossing gevonden hebben. Alle scholen zien zich nu al genooddaakt om allerlei alternatieve oplossingen te bedenken wanneer een van de leerkrachten door ziekte uitvalt. Invalkrachten zijn nagenoeg niet meer beschikbaar en het lukt gemiddeld slechts in 40 % van de ziektegevallen om een vervangende

leerkracht te vinden. De leerlingen van drie op de tien groepen zijn wel eens verdeeld over andere klassen en in twee op de tien ziektegevallen nam de directeur in zo'n situatie de klas over. Eén op de tien leerlingen in Nederland is het afgelopen jaar zelfs naar huis gestuurd omdat er geen invalleerkracht beschikbaar was. Bij OBO hebben we dat tot op heden nog kunnen voorkomen, maar we kunnen niet uitsluiten dat dit in de toekomst wel gaat gebeuren.

7.1.5 Personele bezetting in FTE's ⁽¹⁾ op basis van de functie

	1-10-2014		1-10-2015		1-10-2016		1-10-2017	
	fte	%	fte	%	fte	%	fte	%
Dir (2)	24,90	12,70	21,54	11,60	22,12	10,50	21,15	9,73
OP	160,50	82,00	168,90	83,20	173,34 (3)	82,40	173,62(4)	83,27
OOP	10,40	5,30	11,72	5,20	14,95	7,10	15,19	7,00
Totaal	195,80	100,00	202,16	100,00	210,41	100,00	209,96	100,00

(1) personeel in dienst van OBO, dus exclusief 'pay-roll-personeel'

(2) incl. adjunct-directeuren, managementteam en directeur-bestuurder

(3) incl. 5,14 fte vervangingspool

(4) incl 4,5625 fte vervangingspool

Bovenstaande tabel geeft, m.b.t. de inzet van het personeel dat benoemd is in de functiegroep 'directie', een enigszins vertekend beeld. Niet alle in een directiefunctie benoemd personeelslid is ook gedurende de volledige taakomvang belast en/of vrij geroosterd voor directietaken. In totaal is 21,15 fte benoemd in een directiefunctie. Het aantal fte dat ook daadwerkelijk wordt ingezet voor directietaken blijft stabiel op (ongeveer) 18 fte.

7.2 Toekomstige ontwikkelingen

Strategische thema's / prioriteiten	Doelstelling	Toelichting
Didactisch handelen medewerkers (1) OBO ontwikkelt voor haar medewerkers een professionaliserings-aanbod, gericht op het vergroten van het didactisch handelen, waarbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt zal worden van het talent en de expertise die in onze organisatie aanwezig is. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om de in de organisatie aanwezige kennis en expertise te onderhouden en te borgen.	Het beleid m.b.t. de professionalisering van OBO – medewerkers is vastgesteld.	
Didactisch handelen medewerkers (2) OBO evalueert haar personeelsbeleid. Wij richten	Alle medewerkers van OBO beschikken over een	

<p>ons personeelsbeleid zodanig in dat dit beleid zoveel mogelijk bijdraagt aan de ontwikkeling van het didactisch handelen van medewerkers. We besteden hierbij m.n. aandacht aan de onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - (Gerichte) mobiliteit - Aannamebeleid - Beleid m.b.t. medewerkers die niet langer in staat zijn om te voldoen aan de eisen die er aan hen gesteld worden. 	<p>bekwaamheidsdossier, dat voldoet aan de vastgestelde eisen. En dat aansluit bij de verplichte registratie in het Leraren-register.</p> <p>Er heeft een bijstelling van de gesprekkencyclus plaatsgevonden, waarbij maximaal gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheden van WMK.</p> <p>OBO heeft beleid m.b.t. gerichte werving en aannahme van nieuw onderwijzend personeel vastgesteld.</p>	
<p>Waarden en normen</p> <p>OBO legt afspraken m.b.t. de gewenste omgang tussen leerlingen, hun ouders en medewerkers vast. Waar nodig zullen de afspraken omgezet worden in beleid. OBO zal haar personeel steunen en al het mogelijke doen om de gemaakte afspraken te handhaven.</p>	<p>In 2018 zal opnieuw een vragenlijst uitgezet worden om de beleving van medewerkers m.b.t. de omgang met ouders te peilen. Aan de hand van de uitkomsten hiervan zal nagegaan worden of het nodig is om nieuwe afspraken te maken.</p> <p>We handhaven ons beleid, waarin gesteld is dat we geen verbale of fysieke intimidatie van onze medewerkers tolereren en waar nodig treden we hier handelend tegen op.</p>	
<p>Personeelstevredenheid</p> <p>OBO wenst op het onderdeel personeelstevredenheid, tenminste voldoende te scoren. Deze tevredenheid wordt tweejaarlijks gemeten met de vragenlijst, die hiervoor in WMK beschikbaar is.</p>	<p>De personeels-tevredenheid is opnieuw geëvalueerd.</p>	
<p>Uitwerken nieuwe CAO.</p>	<p>Er is een onderzoek afgerond naar de wenselijkheid om van het basis- naar het overlegmodel over te stappen. Wanneer blijkt dat deze overstap wenselijk is dan</p>	

	zal in de tweede helft van dit kalenderjaar gestart worden met de implementatie hiervan.	
Daling ziekteverzuim	Voor 1 mei 2018 dient het ziekteverzuim bij OBO gedaald te zijn tot onder de 7 % ² en te blijven.	

7.3 **Beleid inzake beheersing van uitkering na ontslag**

OBO houdt zich uiteraard aan de wettelijke regelingen bij ontslag. Binnen onze Stichting is alles er op gericht om een uitkering na ontslag te voorkomen. Indien verplichtingen aan een personeelslid ontstaan, worden deze opgelost via interne mobiliteit.

OBO voert werkgelegenheidsbeleid en anticipeert voortdurend en zorgvuldig op mogelijke krimp om zo personeeloverschotten en ontslag te voorkomen.

² Zie bijlage 3.3

8 Huisvesting

OBO wenst een adequaat onderhoudsniveau te handhaven en laat hiertoe regelmatig onderhoud uitvoeren, daarnaast zijn er ook in 2017 weer meerdere activiteiten uitgevoerd om onze gebouwen de gewenste uitstraling te laten behouden en/of te laten verkrijgen.

8.1 Onttrekking aan de voorziening onderhoud

Onderstaande activiteiten zijn in 2017 t.l.v. de voorziening gebracht.

Specificatie onttrekkingen voorziening onderhoud	
Contracten diverse controles	15.070,00
Opstellen MJOP en advies	31.205,67
Schilderwerk	85.700,00
Terrein/hekwerk Rietgoor	4.489,00
Sportvloer Rietgoor	2.250,60
Kruipruimte Boemerang	20.179,00
Schoolplein Baayaert	15.018,00
Toiletten en riolering Klimroos	74.787,00
Overige	4.892,24
Totaal	253.591,51

8.2 Belangrijke ontwikkelingen

8.2.1 Doordecentralisatie onderwijshuisvesting Roosendaal

De gemeente Roosendaal is voornemens de bekostiging van de onderwijshuisvesting volledig door te decentraliseren. Dat betekent dat het schoolbestuur ook de jaarlijkse inkomsten gaat ontvangen voor grote renovaties en nieuwbouw. OBO staat hier in eerste instantie positief tegenover vanwege de beleidsvrijheid die men dan heeft. Een zeer belangrijke factor is echter de financiële haalbaarheid c.q. het financiële risico. Dit laatste is door een externe partij in beeld gebracht voor OBO.

De gemeente heeft in 2017 meerdere malen gesproken met de schoolbesturen, collectief en bilateraal. De partijen zijn steeds dichterbij elkaar gekomen en de verwachting dat de doordecentralisatie doorgaat is positief. In 2018 kan de procedure wellicht worden afgerond.

8.2.2 Nieuwbouw Obs De Linde

De bouw van het complex Futura voor Obs De Linde, de katholieke school in Oud-Gastel en de voetbalvereniging is voltooid in 2017. Obs De Linde is het schooljaar 2017-2018 gestart in het nieuwe gebouw.

8.2.3 Problematisch schoolgebouw Obs De Regenboog opgelost

Op Obs De Regenboog is men aangelopen tegen grote problemen met de waterafvoer die te maken hadden met de dakconstructie. Enkele jaren geleden zijn werkzaamheden op een onprofessionele manier uitgevoerd, hetgeen resulteert in grote en kostbare herstelwerkzaamheden aan het dak van de school. Begin 2017 was het herstel gerealiseerd. Na een schilderbeurt aan de binnenzijde van het gebouw die daarop volgde beschikt Obs De Regenboog weer over een prima hoofdgebouw.

8.2.4 Nieuwe semipermanente huisvesting Obs De Klimroos

Obs De Klimroos kampte al geruime tijd met een gebrek aan goede huisvesting op de hoofdlocatie. Men woonde met enkele klassen al jaren in bij een andere school en er werden relatief veel noodgebouwen gebruikt. Door de slechte staat van de noodgebouwen was men genoodzaakt, in overleg met de gemeente, een nieuw plan te ontwikkelen.

Medio 2017 is een nieuw semipermanent gebouw met 6 lokalen geplaatst op de hoofdlocatie. Hiermee is de wens van alle groepen op één locatie gerealiseerd. De werkzaamheden zijn volledig door de gemeente vergoed.

8.2.5 Renovatie Obs De Gezellehoek

Obs de Gezellehoek is gehuisvest in een gebouw uit 1970. Het gebouw is toe aan een grondige renovatie c.q. vernieuwbouw. Al in een eerder stadium is daarover gesproken met het team en directie van de school, een architect en het MT-lid huisvesting. In overleg met de gemeente is in 2017 besloten dat de renovatie sowieso moet plaatsvinden. De plannen worden verder uitgewerkt en verwacht wordt dat de werkzaamheden in de loop van 2018 gaan starten.

8.3 Toekomstige ontwikkelingen

Wat betreft de schoolgebouwen staan er de komende jaren o.a. renovaties van Ombs Ziezo en het hoofdgebouw van Obs de Klimroos op de rol.

9 Samenwerking met kernpartners

Er is gedurende het verslagjaar met meerdere partners uit het maatschappelijk veld samengewerkt, we noemen m.n.:

- Gemeenten, over het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid jeugdbeleid, VVE en huisvestingsbeleid
- Andere schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Organisaties voor kinderdagopvang en peuterspeelzalen.

Er is geen sprake van verbonden partijen.

10 Financiën

10.1 Financiën op balansdatum

Het boekjaar 2017 is afgesloten met een positief resultaat van € 585.019. De begroting 2017 ging uit van een positief resultaat van € 28.922. Het verschil van € 546.627 wordt vooral veroorzaakt door extra inkomsten vanuit OCW door de positieve afrekening over schooljaar 2016-2017 en opvang van vreemdelingen, extra inkomsten vanuit het samenwerkingsverband en de verkoop van obligaties.

Onderstaand een vergelijking van de realisatie met de begroting 2017. En tevens een vergelijking met de realisatie van 2016.

Baten	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
Rijksbijdrage OCW/EZ	17.471.131	16.352.041	17.006.386
Overige overheidsbijdragen	613.152	507.939	784.765
Overige baten	409.642	210.250	295.137
Totaal baten	18.493.925	17.070.230	18.086.288
Lasten			
Personeelslasten	14.641.956	14.112.713	14.076.529
Afschrijvingen	394.328	408.184	390.759
Huisvestingslasten	1.450.663	1.343.370	1.845.612
Overige lasten	1.463.509	1.193.126	1.362.299
Totaal lasten	17.950.456	17.057.393	17.675.199
Saldo baten en lasten	543.469	12.837	411.089
Financiële baten	58.195	23.500	145.376
Financiële lasten	16.645	7.415	9.838
Financiële baten en lasten	41.550	16.085	135.538
Resultaat	585.019	28.922	546.627

Toelichting op het resultaat

Baten

Rijksbijdrage OCW/EZ

De Rijksbijdrage OCW/EZ is hoger als gevolg van een grote positieve afrekening over schooljaar 2016-2017, extra bekostiging voor vreemdelingen en extra inkomsten vanuit het samenwerkingsverband voor lichte en zware ondersteuning. Tegenover deze baten staan gedeeltelijk extra personeelslasten. Voor een deel van deze baten is een bestemmingsreserve passend onderwijs gevormd.

Overige overheidsbijdragen

De overige overheidsbijdragen zijn hoger als gevolg van extra subsidies vanuit de gemeente Roosendaal. Het betreft de subsidie voor de NT-2 studie. Hiertegenover staan extra lasten. Daarnaast levert de trede-indeling van het Vervangingsfonds over 2017 een bonus op.

Overige baten

De overige baten zijn hoger als gevolg van extra verhuuropbrengsten en extra inkomsten door de verkoop van meubilair en inzameling van geld voor de nieuwe school van de Linde. De inkomsten aan ouderbijdrage en TSO zijn hoger. Tegenover de extra inkomsten voor ouderbijdrage en TSO staan ook extra uitgaven.

Lasten

Personeelslasten

De personeelslasten zijn hoger door:

- Extra inzet i.v.m. groei en groepsarrangementen
- Extra inzet i.v.m. opvang vreemdelingen
- Extra inzet i.v.m. arrangementen
- Extra inzet f.l.v. schoolexploitatie
- Extra inzet voor schooljaar 2017-2018
- Aanpassing van de premies
- Extra inhuur extern personeel inzake combinatiefunctionaris, begeleiding techniekonderwijs, arrangementen en begeleiding bij de invoer van Parnassys.
- Extra cursuskosten voor het auditteam, de OBO studiedag, Parnassys en de Montessori en Dalton opleidingen.
- Extra dotatie aan de voorziening jubilea door het aanpassen van de disconteringsvoet.

Afschrijvingen

Een deel van de investeringen is niet uitgevoerd of doorgeschoven naar 2018.

Huisvestingslasten

Er heeft extra onderhoud plaatsgevonden bij de Regenboog, Klimroos, Boemerang en Springplank. De inwoning van de Willem de Zwijgerschool in de Singelschool was niet opgenomen in de begroting. De Linde heeft in verband met de verhuizing naar de nieuwe school extra kosten gemaakt. Ten opzichte van 2016 zijn deze kosten lager omdat toen de reparatie aan het dak van de Regenboog was opgenomen.

Overige lasten

De overige lasten zijn hoger door extra inhuur van deskundigen zoals de juriste en de procesbegeleider krimp. Voor de procesbegeleider krimp is een subsidie ontvangen. De ICT lasten zijn hoger doordat een aantal scholen overgestapt zijn naar Office365 en er heeft extra inhuur voor systeembeheer plaatsgevonden. Er zijn extra uitgaven voor TSO, hiertegenover staan ook extra inkomsten. Door de verhuizing van de Linde naar het nieuwe schoolgebouw is al het meubilair vervangen. Het oude meubilair is hierdoor versneld afgeschreven. Hiertegenover staan (gedeeltelijk) baten door de verkoop van het meubilair.

Financiële baten en lasten

Deze zijn hoger door de verkoop van obligaties.

Balans

Activa	2017	2016	Passiva	2017	2016
Materiële vaste activa	1.719.814	1.602.175	Eigen vermogen	4.890.066	4.305.047
Financiële vaste activa	1.390.253	1.374.577	Voorzieningen	1.209.919	881.015
Vorderingen	1.187.951	1.361.097	Kortlopende schulden	1.492.330	1.658.631
Liquide middelen	3.294.297	2.506.844			
Totaal activa	7.592.315	6.844.693	Totaal Passiva	7.592.315	6.844.693

Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

Doordat in 2017 de investeringen hoger zijn dan de afschrijvingslasten neemt de post op de balans toe.

Financiële vaste activa

De waarborgsommen bij Snappet zijn iets toegenomen. Tevens is er een obligatie verkocht en gekocht. De geamortiseerde kostprijs van de gekochte obligatie ligt hoger dan die van de verkochte obligaties. Vandaar de stijging.

Vorderingen

De vorderingen zijn afgenomen. Nu is het bedrag weer op het niveau van 2015. In 2016 was de vordering op de gemeente Halderberge inzake het dak van de Regenboog opgenomen. Daardoor was er eenmalig een forse stijging.

Liquide middelen

Door het positieve resultaat zijn de liquide middelen toegenomen. Zie hiervoor het kasstroomoverzicht.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is toegenomen door het positieve resultaat van 2017.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn toegenomen doordat de disconteringsvoet bij de voorziening jubilea is aangepast van 4% naar 0,4%. Volgens het meerjarenonderhoudsplan moest de voorziening onderhoud opgehoogd worden.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden zijn afgenomen doordat de VVE subsidie volledig besteed is in 2017 en de schuld aan het Vervangingsfonds is veel lager dan eind 2016 door afname van de terugbetaling flexpoolers en een bonus i.p.v. een malus.

De kengetallen wijzen uit dat het vermogen van OBO nog voldoende groot is om risico's op te vangen.

De financiële kengetallen kunnen als volgt worden vergeleken:

Kengetal	Definitie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liquiditeit Norm: 1	Vlottende activa/ kortlopende schulden * 100%	1,8	1,8	2,0	2,0	2,3	3,0
Solvabiliteit Norm 40%	Eigen vermogen / totale passiva * 100%	66%	64%	68%	64%	63%	64%
Weerstands- vermogen Norm: 8% /13%	(eigen vermogen – materiele vaste activa / rijksbijdrage OCW	17%	18%	16%	13%	16%	18%
Weerstands- vermogen 2 Norm: > 5%	Eigen vermogen / totale baten					23%	26%
Rentabiliteit, Norm 1%	Exploitatieresultaat / totale baten * 100%	1%	1%	-2%	-1%	3%	3%
Huisvestingsratio Norm: < 10%	Huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen) / totale lasten * 100%					8%	8%

Liquiditeit

Het kengetal liquiditeit geeft aan of het bevoegd gezag in staat is om op korte termijn alle kortlopende schulden te betalen. Het bestuur beschouwt een minimum van 1 als voldoende.

Conclusie:

De liquiditeit is ruim boven de norm.

Solvabiliteit

Dit kengetal geeft inzicht in de vraag of het bevoegd gezag voldoende eigen vermogen heeft om op langere termijn voort te bestaan. Het bestuur heeft voor dit kengetal een minimumwaarde van 40 vastgesteld.

Conclusie:

De solvabiliteit voldoet ruim aan de norm, bijstellingsacties zijn niet nodig.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de risico's van de organisatie. Dit geeft aan hoe de Stichting in staat is om financiële tegenvallers te kunnen opvangen. Sinds een paar jaar moet het kengetal berekend worden door het eigen vermogen te delen door de totale baten. Dit is weergegeven onder weerstandsvermogen 2. Om nog te kunnen vergelijken met voorgaande jaren is de oude berekening van het weerstandsvermogen ook nog opgenomen.

Conclusie:

De bedrijfsvoering en de administratieve organisatie van OBO is gericht op continuïteit en daarmee het behoud van onze scholen en de werkgelegenheid.

We streven daarom naar behoud van voldoende instroom van middelen en gaan verantwoord om met de uitgaven ervan. Het risicoprofiel van de organisatie is bepaald op 'gemiddeld'. Hierbij hoort een weerstandsvermogen tussen 8% en 13%. Nadat in 2015 het weerstandsvermogen weer op de streefwaarde uitkwam, is de waarde in 2017 weer hoger door het grote positieve resultaat.

Rentabiliteit

Dit kengetal verschaft inzicht in het bestedingspatroon van de organisatie en is als indicator een waardevol trendgegeven. Het kengetal dient echter gezien te worden in relatie met de andere kengetallen. Na een aantal jaar een negatieve rentabiliteit te hebben gehad, is vanaf 2016 weer een positief resultaat gerealiseerd en is dit kengetal dus ook weer positief.

Huisvestingsratio

Vanaf verslagjaar 2016 is het verplicht om deze ratio op te nemen. Dit kengetal geeft de verhouding aan van de lasten van huisvesting en de totale lasten. De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde van maximaal 10%.

Conclusie:

Het ratio komt uit op 8%. Dit is onder de gestelde norm van 10%.

10.2 Investeringsbeleid

Alle scholen stellen een meerjareninvesteringsplan op en actualiseren deze jaarlijks. Binnen de financiële mogelijkheden wordt er naar gestreefd om de vervanging van de activa binnen de gestelde termijnen te laten plaatsvinden. Te hoge afschrijvingslasten kunnen leiden tot exploitatietekorten bij individuele scholen. De hoogte van (toekomstige) afschrijvingslasten is daarom gelimiteerd. De norm is vastgesteld op gemiddeld 20 % van de totale materiële instandhouding, berekend over 5 jaar.

In 2017 zijn er per activagroep de volgende bedragen geïnvesteerd.

Activagroep	Aanschafwaarde	Afschrijvings termijn
Gebouwen en terreinen	0	40 jaar
Meubilair	211.802	15 of 25 jaar
Inventaris en apparatuur	7.642	5 jaar
Inrichting gymzaal	17.390	25 jaar
Leermiddelen	114.587	8 jaar
ICT	76.809	3 of 5 jaar
Overige materiële vaste activa	114.899	8 jaar
	543.129	

In de meerjareninvesteringsplannen van de scholen zijn de verwachte

investeringen voor de komende jaren opgenomen. Hieronder een overzicht van de geconsolideerde bedragen per activagroep.

Activagroep	2018	2019	2020	2021
Gebouwen en terreinen	0	553.444	0	0
Meubilair	86.400	164.500	69.000	57.000
Inventaris en apparatuur	3.750	4.500	8.900	2.500
Inrichting gymzaal	22.500	15.500	6.000	2.500
Leermiddelen	164.350	106.400	78.900	81.650
ICT	133.050	96.050	107.850	61.050
Overige materiële vaste activa	121.500	79.500	72.500	47.000
	531.550	1.019.894	343.150	251.700

In 2017 was de investering in meubilair erg hoog doordat OBS De Linde haar intrek heeft genomen in een nieuw gebouw en dus al het meubilair heeft vervangen. In 2019 wordt het gebouw bij de Klimroos in gebruik genomen. In 2019 wordt ook de renovatie van de Gezellehoek afgerond waarna al het meubilair vervangen zal worden. Hierdoor is er een piek in de investering in meubilair. De investering in leermiddelen neemt na 2018 af omdat er steeds meer digitaal les gegeven wordt. In 2017 is er minder geïnvesteerd in ICT. Aangezien we het binnen OBO erg belangrijk vinden dat de ICT up-to-date is zal er de komende jaren weer meer geïnvesteerd worden. Onder overige materiële vaste activa zijn voornamelijk digitale schoolborden opgenomen. De afgelopen jaren zijn er veel digitale schoolborden aangeschaft. Deze trend zet zich voort in 2018. Daarna stagneert het doordat de meeste scholen voorzien zijn.

10.3 Kasstroom

	Realisatie
	2017
Kasstroom uit operationele activiteiten	
Saldo baten en lasten	543.469
Aanpassingen voor:	
- afschrijvingen	394.328
- mutaties voorzieningen	328.904
Veranderingen in vlottende middelen	
- vorderingen	173.146
- schulden	-166.301
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	
- ontvangen interest	4.591
- betaalde interest	-16.645
- baten financiële vaste activa	53.604
	1.315.096
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	
Investeringen in materiële vaste activa (-/-)	-511.967
Investeringen in financiële vaste activa (-/-)	-211.304
Desinvesteringen financiële vaste activa	204.150
Waardevermindering financiële vaste activa	-8.522
	787.453
Mutatie liquide middelen	787.453
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	
Beginstand liquide middelen	2.506.844
Mutatie liquide middelen	787.453
Eindstand liquide middelen	3.294.297

Door het positieve resultaat van 2017 zijn de liquide middelen toegenomen. Uit bovenstaand kasstroomoverzicht kan worden geconcludeerd dat OBO liquide genoeg is om eventuele tegenvallers in de toekomst op te vangen.

10.4 Treasury

De Stichting hanteert een vastgesteld treasury-statuuft. Door een aanpassing in de regeling beleggen, lenen en derivaten is het treasury-statuuft aangepast en opnieuw vastgesteld op 20-03-2017. In dit statuuft wordt aandacht besteed aan de gang van zaken met betrekking tot het treasury-management en verantwoordt de Stichting de uitvoering van haar treasury-beleid.

OBO voert een zorgvuldig beleid op het gebied van treasury. Vanaf 2015 worden de obligaties gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

In 2017 is er één obligatie verkocht omdat deze meer geld kostte dan het op zou leveren. Hiervoor in de plaats is een nieuwe winstgevende obligatie teruggekocht. In onderstaand schema staan de aan- en verkopen in 2017.

Omschrijving	Rente %	Looptijd	Nominale waarde	Aankoop of verkoop
HSBC bank	4,000%	2010/2021	200.000	Verkoop
Rabobank Nederland	1,375%	2015/2027	200.000	Aankoop

Overzicht obligaties per 31-12-2017

Omschrijving	Rente %	Looptijd	Nominale waarde	Geamortiseerde kostprijs
Svenska handelsbank	1,125%	2015/2022	250.000	255.109
Nordea bank ab	1,125%	2015/2025	250.000	258.238
Rabobank Nederland	1,250%	2016/2026	250.000	261.953
Nordea bank	1,000%	2016/2023	250.000	254.392
Rabobank Nederland	2,375%	2013/2023	100.000	100.163
Rabobank Nederland	1,375%	2015/2027	200.000	221.849
			1.300.000	1.351.704

11 Continuïteitsparagraaf

11.1 Ontwikkeling van de leerlingaantallen

Volgens opgave van de directeuren zijn de komende jaren onderstaande leerling aantallen te verwachten.

	1-10-2015	1-10-2016	1-10-2017	1-10-2018	1-10-2019	1-10-2020	1-10-2021
	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
Totaal	3129	3094	3012	2945	2926	2908	2883

Wanneer deze prognoses juist blijken te zijn, betekent het dat het leerlingenaantal van OBO tussen 1-10-2017 en 1-10-2021 met 129 leerlingen, dat is 4,3 %, zal afnemen. Bij het opstellen van onze meerjarenbegroting hebben we hiermee rekening gehouden.

Landelijk is er sprake van een daling van het leerlingenaanbod op basisscholen. Binnen het voedingsgebied van OBO daalt het aanbod van leerlingen eveneens. In sommige kernen zijn er vanwege een gebrek aan nieuwbouw zelfs aanzienlijke negatieve verschillen die soms oplopen tot een leerlingenaanbod dat minder dan 50 % is in vergelijking met het aanbod van een aantal jaren geleden. De afname van het aantal leerlingen op de OBO scholen is acceptabel.

11.2 De verwachte personele bezetting

OBO stelt jaarlijks een meerjarenformatieplanning op, welke inzicht in de personele inkomsten en uitgaven voor de komende jaren geeft. Voor de bepaling van de omvang van het beschikbare budget is inzicht vereist in de leerlingaantallen en prognoses voor de komende jaren.

Het is niet eenvoudig om de leerlingenaantallen per school juist te prognosticeren.

We houden bij onze budgetprognoses rekening met een daling zoals die blijkt uit onze prognoses en trachten zo goed mogelijk rekening te houden met het onderscheid tussen onder- en bovenbouwleerlingen. In onderstaand scenario geven we weer hoe ons personeelsbestand zich naar verwachting zal ontwikkelen.

	2016	2017	2018*	2019*
Aantal leerlingen per 1-10	3094	3012	2945	2926
Personele bezetting in FTE				
Bestuur/Management	22	21	20	20
Onderwijzend personeel	174	174	170	169
Ondersteunend personeel	15	15	14	14

*Prognose

11.3 Meerjarenbegroting

De meerjarenbegroting is opgesteld voor de periode 2018-2022. De begroting wordt jaarlijks herzien op basis van de nieuwe leerlingaantallen en eventueel

gewijzigde regelgeving.

11.3.1 Staat van baten en lasten

Hieronder zijn de gerealiseerde cijfers 2017 en de begrote cijfers 2018 t/m 2020 opgenomen.

	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting
Baten	2017	2018	2019	2020
Rijksbijdragen	17.471.131	16.553.263	16.040.759	15.892.232
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	613.152	487.584	450.084	397.584
Overige baten	409.642	266.240	287.576	287.576
Totaal baten	18.493.925	17.307.087	16.778.419	16.577.392
Lasten				
Personeelslasten	14.641.956	14.250.849	13.676.278	13.557.632
Afschrijvingen	394.328	402.446	432.781	423.209
Huisvestingslasten	1.450.663	1.424.210	1.424.210	1.424.210
Overige lasten	1.463.509	1.353.420	1.233.270	1.231.020
Totaal lasten	17.950.456	17.430.925	16.766.539	16.636.071
Saldo baten en lasten	543.469	-123.838	11.880	-58.679
Saldo financiële bedrijfsvoering	41.550	13.704	13.704	13.704
Saldo buitengewone baten en lasten	0	0	0	0
Totaal resultaat	585.019	-110.134	25.584	-44.975
Incidentele baten en lasten in totaal resultaat	0	0	0	0

De ontwikkeling van de leerlingaantallen leidt tot een daling van de Rijksvergoeding in de komende jaren. Als gevolg hiervan zullen de loonkosten ook dalen. Dit wordt gerealiseerd door natuurlijk verloop. De vrijkomende FTE's zullen niet volledig worden her bezet. Door extra investeringen in de materiele vaste activa nemen de afschrijvingslasten voor de komende jaren toe. De huisvestingslasten zullen in 2018 eenmalig stijgen ten opzichte van 2017 maar worden daarna gelijk gehouden omdat dit niet direct een relatie heeft met de daling van het leerlingaantal. Hetzelfde geldt voor de overige lasten. Alleen de leermiddelen nemen de komende jaren af, want deze hebben wel een directe

relatie met de leerlingaantallen. In 2018 zijn de overige lasten hoger dan in 2017 doordat er eenmalige kosten zijn opgenomen die ten laste van de extra ontvangen gelden van de afrekening DUO 2016-2017 (gedeeltelijk) ingezet mogen worden.

11.3.2 De balans

Hieronder zijn de gerealiseerde cijfers 2017 en de begrote cijfers 2018 t/m 2020 opgenomen.

	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting
Activa	2017	2018	2019	2020
Vaste Activa				
Immateriële VA	0	0	0	0
Materiële VA	1.719.814	1.848.918	2.436.031	2.355.972
Financiële VA	1.390.253	1.390.253	1.390.253	1.390.253
Totaal vaste activa	3.110.067	3.239.171	3.826.284	3.746.225
Vlootende activa				
Vorderingen	1.187.951	1.187.951	1.187.951	1.187.951
Liquide middelen	3.294.297	2.791.122	2.169.079	2.130.918
Totaal vlootende activa	4.482.248	3.979.073	3.357.030	3.318.869
Totaal Activa	7.592.315	7.218.244	7.183.314	7.065.094

	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting
Passiva	2017	2018	2019	2020
Eigen vermogen				
Algemene reserve	4.627.571	4.517.437	4.543.021	4.498.046
Bestemmingsreserve	262.495	262.495	262.495	262.495
Voorzieningen	1.209.919	945.982	885.468	812.223
Langlopende schulden	0	0	0	0
Kortlopende schulden	1.492.330	1.492.330	1.492.330	1.492.330
Totaal Passiva	7.592.315	7.218.244	7.183.314	7.065.094

In de balans worden de FVA, vorderingen, bestemmingsreserves en kortlopende schulden gelijk gehouden voor de komende jaren. Mutaties vinden alleen plaats op de MVA, liquide middelen, algemene reserve en voorzieningen. Bij de MVA zijn de investeringen zoals begroot in het meerjareninvesteringsplan toegevoegd en de jaarlijkse afschrijvingslasten in minder gebracht. De liquide middelen nemen af conform het kasstroomoverzicht van de komende jaren. De mutatie op de algemene reserve betreft het resultaat van dat kalenderjaar. Aan de hand van de meerjarenonderhoudsplannen is de voorziening voor groot onderhoud

berekend voor de komende jaren. De voorziening jubilea is hierbij voor de komende jaren gelijk gehouden.

Onderstaand de kengetallen die voortkomen uit de meerjarenbegroting.

Kengetal	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting
	2017	2018	2019	2020
Solvabiliteit =EV/totaal passiva	64%	68%	67%	67%
Liquiditeit =vlottende activa / kortlopende schulden	3,0	2,6	2,2	2,2
Rentabiliteit =resultaat/(totale baten incl fin. baten)	3%	-1%	0%	0%
Weerstandsvermogen =EV/totale baten	26%	28%	29%	29%
Huisvestingsratio = (huisvestinglasten + afschrijvingslasten gebouwen en terreinen) / totale lasten	8%	8%	9%	9%

Streefwaarden	Ondergrens	Bovengrens
Solvabiliteit	40%	-
Liquiditeit	1	-
Rentabiliteit	0%	5%
Weerstandsvermogen	5%	-
Huisvestingsratio	-	10%

De kengetallen vallen binnen de streefwaarden.

11.3.3 Het investeringsbeleid

In de meerjareninvesteringsplannen van de scholen zijn de verwachte investeringen voor de komende jaren opgenomen. Hieronder een overzicht van de geconsolideerde bedragen per activagroep.

Activagroep	2018	2019	2020	2021
Gebouwen en terreinen	0	553.444	0	0
Meubilair	86.400	164.500	69.000	57.000
Inventaris en apparatuur	3.750	4.500	8.900	2.500
Inrichting gymzaal	22.500	15.500	6.000	2.500
Leermiddelen	164.350	106.400	78.900	81.650
ICT	133.050	96.050	107.850	61.050
Overige materiële vaste activa	121.500	79.500	72.500	47.000
	531.550	1.019.894	343.150	251.700

In 2018 was de investering in meubilair erg hoog doordat OBS De Linde haar intrek heeft genomen in een nieuw gebouw en dus al het meubilair heeft

vervangen. In 2019 wordt het gebouw bij de Klimroos in gebruik genomen. In 2019 wordt ook de renovatie van de Gezellehoek afgerond waarna al het meubilair vervangen zal worden. Hierdoor is er een piek in de investering in meubilair. De investering in leermiddelen neemt na 2018 af omdat er steeds meer digitaal les gegeven wordt. In 2017 is er minder geïnvesteerd in ICT. Aangezien we het binnen OBO erg belangrijk vinden dat de ICT up-to-date is zal er de komende jaren weer meer geïnvesteerd worden. Onder overige materiële vaste activa zijn voornamelijk digitale schoolborden opgenomen. De afgelopen jaren zijn er veel digitale schoolborden aangeschaft. Deze trend zet zich voort in 2018. Daarna stagneert het doordat de meeste scholen voorzien zijn.

11.3.4 De kassroom

Onderstaand overzicht geeft een korte samenvatting van de te verwachten kasstroom. Hieronder zijn de gerealiseerde cijfers 2017 en de begrote cijfers 2018 t/m 2020 opgenomen.

	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting
	2017	2018	2019	2020
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten	543.469	-123.838	11.880	-58.679
Aanpassingen voor:				
- afschrijvingen	394.328	402.446	432.781	423.209
- mutaties voorzieningen	328.904	-263.937	-60.514	-73.245
Veranderingen in vlottende middelen				
- vorderingen	173.146	0	0	0
- schulden	-166.301	0	0	0
Kasstroom uit bedrijfsoperaties				
- ontvangen interest	4.591	0	0	0
- betaalde interest	-16.645	0	0	0
- baten financiële vaste activa	53.604	13.704	13.704	13.704
	1.315.096	28.375	397.851	304.989
Kasstroom uit investeringactiviteiten				
Investeringen in materiële vaste activa (-/-)	-511.967	-531.550	-1.019.894	-343.150
Investeringen in financiële vaste activa (-/-)	-211.304			
Desinvesteringen financiële vaste activa	204.150			
Waardevermindering financiële vaste activa	-8.522			
	787.453	-503.175	-622.043	-38.161
Mutatie liquide middelen	787.453	-503.175	-622.043	-38.161
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Beginstand liquide middelen	2.506.844	3.294.297	2.749.675	2.127.632
Mutatie liquide middelen	787.453	-544.622	-622.043	-38.161
Eindstand liquide middelen	3.294.297	2.749.675	2.127.632	2.089.471

11.4 Interne risicobeheersings- en controlesysteem

11.4.1 Algemeen

Binnen OBO is een goed functionerend systeem voor de controle van de resultaten operationeel. De directeuren worden geacht periodiek hun resultaten op een gezamenlijk overeengekomen aantal punten en een uniforme wijze te rapporteren. Op basis van deze rapportage kunnen de directeuren ter verantwoording geroepen worden of kunnen hun bevoegdheden (tijdelijk) ingeperkt worden.

Een belangrijk deel van de door OBO beoogde resultaten zijn moeilijk te meten en kwantitatief uit te drukken. Naast resultaten als het exploitatieresultaat, de Citoscores of de beperking van de verwijzingen naar andere vormen van onderwijs, streven de scholen een aantal maatschappelijke doelen na. Het behaalde resultaat op deze doelen is niet eenvoudig te meten. Door een kwaliteitsbewakingsstelsel, dat o.a. bestaat uit audits en ouder-, leerling- en personeelstevredenheids-onderzoeken, streeft OBO er naar om de kwaliteit en de mate waarin de scholen erin slagen om hun doelen te behalen, op een acceptabele wijze vast te stellen.

Regelmatig brengt de organisatie op gestructureerde wijze de risico's in beeld en bepaalt zij haar risicoprofiel. Na de identificatie van de risico's, worden deze geanalyseerd met als doel om maatregelen te ontwerpen en te implementeren, welke de eventuele schade minimaliseren.

11.4.2 De belangrijkste risico's en onzekerheden

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de wijze waarop OBO de risico's van de organisatie beheerst. Risico's worden gezien als die factoren die het behalen van de doelstellingen kunnen bedreigen. De volgende risico's kunnen aangemerkt worden als risico's/onzekerheden binnen het onderwijs die (voor een belangrijk deel) niet beheersbaar zijn en niet kunnen worden voorzien:

1. fluctuaties in leerlingaantallen
2. financiële gevolgen van arbeidsconflicten
3. instabiliteit in de bekostiging
4. onvolledige indexatie van de bekostiging
5. restrisico's

Risicomanagement krijgt al lang aandacht in de bedrijfsvoering van OBO. Er wordt al geruime tijd frequent een risicoanalyse gemaakt en er zijn maatregelen genomen die het mogelijk maken om op de meeste risico's te anticiperen. Voor de risicoanalyse wordt gebruik gemaakt van een tool, die samen met deskundigen uit de accountancy en het onderwijsveld is ontwikkeld.

Hierna worden de belangrijkste risicofactoren genoemd. We trachten hiermee meer inzicht te geven in de mate waarin OBO bereid is om risico's te aanvaarden, in te schatten welke impact een bepaald risico heeft en welke beheersmaatregelen OBO genomen heeft om deze impact te beperken.

Risico	Beheersmaatregel
<p>Leerlingenprognoses zijn niet juist</p> <p>OBO heeft prognoses opgesteld, waarin tot 2021 is aangegeven hoeveel leerlingen verwacht worden. Het is mogelijk dat deze veronderstelde leerlingenaantallen niet gehaald worden, waardoor de inkomsten sneller dan verwacht zouden kunnen teruglopen. Wanneer het aantal leerlingen lager is dan op basis van de prognoses verondersteld wordt, heeft dat zowel personele als materiële consequenties.</p> <p><i>Personeel:</i> Het is mogelijk dat OBO (op termijn) meer personeel in dienst heeft dan waarvoor bekostiging ontvangen wordt.</p> <p><i>Materieel:</i> De afschrijvingskosten van activa blijven voor de afschrijvingsduur van het activum drukken op de exploitatie van de school of het bestuur, ook als de inkomsten teruglopen.</p> <p>Gebouw: de gebouwgebonden kosten nemen niet evenredig af met het leerlingenaantal / ontvangen bekostiging; leegstand van lokalen kost geld.</p> <p><i>Afschrijvingen</i> : bij forse leerlingendaling ontstaat een probleem in de schoolbegroting door dalende inkomsten en gelijkblijvende afschrijvingskosten</p>	<p>In de meerjarenbegroting wordt met een iets grotere teruggang in leerlingenaantal rekening gehouden dan in onze prognose.</p> <p>In het weerstandsvermogen is een buffer aanwezig om een onverwacht grotere leerlingendaling te compenseren.</p> <p>Er is een meerjaren- formatieplan opgesteld, waardoor we tijdig kunnen anticiperen op leerlingendalingen. Bovendien is er zoveel vraag naar deskundig en geschoold onderwijzend personeel dat wij dit risico als zeer onwaarschijnlijk inschatten.</p> <p>De afschrijvingskosten worden scherp gemonitord en mogen nooit meer dan 20 % van de MI bedragen.</p> <p>Met betrekking tot de gebouwgebonden kosten is regelmatig overleg met de directeuren. Er wordt naar gestreefd om deze lokalen zoveel mogelijk te her bezetten. Bij voorkeur door educatieve partners. (bijvoorbeeld kinderdagopvang)</p> <p>We houden een financiële buffer achter de hand waarmee we dergelijke problemen kunnen opvangen.</p>
<p>Decentralisatie van de huisvestingskosten buitenzijde schoolgebouw</p> <p>Door middel van aangepaste wetgeving heeft per 1-1-2015 doordecentralisatie plaatsgevonden van de huisvestingsmiddelen inzake het gebouwonderhoud buitenzijde. Deze gelden werden tot die tijd door de gemeente ontvangen. Vanaf 1 januari 2015 worden deze middelen door het Ministerie overgemaakt aan de schoolbesturen, onderhoudsverplichting is hiermee tevens overgeheveld.</p>	<p>We streven ernaar om onze voorziening zo correct mogelijk te berekenen en op peil te houden zodat we in de toekomst hieruit de onderhoudskosten kunnen betalen.</p> <p>Het valt echter niet uit te sluiten dat we te maken krijgen met onvoorziene hogere kosten.</p> <p>We laten ons MJOP frequent actualiseren door deskundige medewerkers. Het doteren aan de voorziening gebeurt consistent.</p>
<p>Onderwijs anderstaligen</p>	

<p>Op één van de OBO-scholen vindt het onderwijs aan anderstaligen plaats. We ontvangen van de gemeente Roosendaal jaarlijks een subsidie voor de inrichting van schakel- en neveninstromersgroepen.</p> <p>Het is mogelijk dat de instroom in deze groepen afneemt of dat de gemeente besluit om deze niet meer op hetzelfde niveau te financieren.</p>	<p>Het is niet waarschijnlijk dat de voorzieningen op korte termijn ophouden te bestaan. Op langere termijn is dat wel mogelijk. We zorgen ervoor dat een deel van het personeel dat wordt ingezet voor deze werkzaamheden, benoemd wordt in een projectaanstelling, zodat niet meteen verplichtingen ontstaan. Afname met een groep zou een afname van € 90.000 aan baten betekenen. De kans dat dit gebeurt achten wij de komende periode echter onwaarschijnlijk.</p>
<p>Onverwachte stijging ziekteverzuim personeel</p> <p>OBO is geen eigen risicodragers, voor de vervangingskosten die voortkomen uit ziekteverlof zijn we aangesloten bij het VF. De afgelopen jaren was het ziekteverzuimcijfer hoog.</p>	<p>We hebben gekozen voor een andere aanpak van het ziekteverzuim. Niet alleen het ziekteverzuimpercentage en de meldingsfrequentie moeten omlaag worden gebracht, tevens wordt beleid geïmplementeerd en geborgd, waardoor de uitvoering van het ziekteverzuimbeleid in de toekomst een structureel laag ziekteverzuim tot gevolg heeft. Om dit doel te bereiken hebben we de hulp ingeroepen van het Vervangingsfonds.</p>
<p>Financiële gevolgen van arbeidsconflicten</p> <p>OBO voert een zorgvuldig personeelsbeleid. Desalniettemin is het niet uit te sluiten dat er een arbeidsconflict ontstaat.</p>	<p>We respecteren uiteraard de rechtspositie van het personeel zoals dat is vastgelegd en handelen hier ook naar. Arbeidsconflicten zijn echter niet uit te sluiten we houden hiervoor een financiële buffer achter de hand.</p>

11.4.3 Fraude risicoanalyse

Om het risico op fraude uit te sluiten zijn bij OBO de volgende maatregelen afgesproken.

Proces	Risico	Beheersmaatregel
Baten	<p>Rijksbijdrage is een gegeven en fraude is, gelet op externe controle, niet mogelijk.</p> <p>Overige baten zijn beperkt in omvang. Hierin zouden verhuurbaten en ouderbijdragen niet verantwoord kunnen worden. Door beperkte omvang is risico beperkt.</p>	<p>Directie is aanwezig op locatie en heeft zicht op ter beschikking stellen van ruimte voor verhuur. Ouderbijdragen zijn eenvoudig te monitoren doordat vanuit het aantal leerlingen x het tarief de maximale opbrengst is te bepalen. Bij grotere afwijkingen wordt onderzocht waarom bijdragen lager zijn dan berekend.</p>
Kosten / onderhoud / investeringen	<p>Risico dat opdrachten tegen niet zakelijke voorwaarden worden afgesloten. De factuur stemt niet overeen met de werkelijke prestatie.</p>	<p>Alle facturen worden door directie, de medewerkers van de administratie en vanaf vooraf bepaalde bedragen gezien door een MT-lid. Zij zijn hierbij alert op opvallende facturen en niet</p>

		zakelijke prijzen. Bij grote huisvestingsinvesteringen wordt externe bouwbegeleiding en toezicht ingehuurd om de prestatielevering te bewaken. Verder is er intern toezicht door de directie en MT-lid op prestatielevering. Facturen worden gefiatteerd door externe toezichthouders en interne toezichthouders.
Betalingsverkeer	Het risico dat betalingen worden gedaan aan niet rechthebbende.	Crediteurenstambestand kan alleen worden aangepast door medewerkers van de administratie. Op deze mutaties vindt interne controle plaats. De daadwerkelijke betaling wordt verricht door de directeur-bestuurder en het MT-lid zet een tweede handtekening. Het autorisatieschema kan door geen enkel individu zelfstandig worden aangepast. Hiervoor zijn steeds meerdere autorisaties nodig. Crediteuren zullen verder achteraf melden dat er niet betaald is waardoor fraude achteraf aan het licht komt. Individuele betalingen zijn relatief beperkt in omvang.
Memorialen	De mogelijkheid van het doorbreken van de interne controlemaatregelen door het management en/of schattingen door het management dienen met een voldoende mate van professioneel kritische houding worden beoordeeld (memoriaalboekingen).	Directie kan niet zelf memorialen aanmaken. Dit moet via medewerkers administratie gebeuren die boeking verwerken op basis van onderliggende brondocumentatie.
Personeelskosten	Er worden onterechte declaraties ingediend	Alle declaraties moeten door leidinggevende worden geautoriseerd. Dit gebeurt door middel van een workflow. Directie heeft inzicht in personele bezetting en gelet op omvang organisatie vallen niet bestaande personeelsleden op.
Kasverkeer	Contante betalingen worden niet verantwoord in de financiële administratie	Omvang kasverkeer is beperkt.

11.4.4 Rapportage toezichthoudend orgaan

Bij OBO wordt de functiescheiding binnen één orgaan vormgegeven (het zogenaamde 'one tier board' ook wel 'raad van beheer' genoemd). Dat kan

door onderbrenging van de functie van bestuur en intern toezicht in één orgaan van het bevoegd gezag, waarbij scheiding van bestuur en toezicht wordt gerealiseerd doordat binnen dat ene orgaan bepaalde functionarissen statutair met de uitoefening van het bestuur worden belast, terwijl anderen statutair met de uitoefening van intern toezicht belast zijn.

Bovengeschetst model is m.i.v. 2013 ingevoerd en het model functioneert naar tevredenheid. Het kenmerkende onderscheid van het Raad van Beheer model ten opzichte van het Raad van Toezicht model is de functionele scheiding tussen bestuur en intern toezicht. We hebben ervaren dat deze functionele scheiding ten opzichte van de organieke scheiding een voordeel heeft: het maakt gelijktijdige en betere informatievoorziening van zowel interne toezichthouders als bestuurders mogelijk. Daarnaast is het een voordeel dat de betrokkenheid van de interne toezichthouders bij de organisatie groter is. Hiermee wordt het risico op falend toezicht verkleind/ondervangen. Een derde voordeel is dat dit model het mogelijk maakt om belangrijke besluiten snel te nemen.

Overigens heeft de functionele scheiding tussen bestuur en intern toezicht ook enkele nadelen. Er moet goed opgelet worden dat de onafhankelijkheid van de toezichthoudende leden in het bestuur niet in het geding komt. Dit heeft te maken met de kleine(re) afstand tussen bestuurders en interne toezichthouders, in vergelijking met het Raad van Toezicht model. Er wordt in onze organisatie dan ook bijzonder goed op toegezien dat de benodigde distantie bij de toezichthouders blijft bestaan, zodat zij bij dreigend falen van de bestuurders in kunnen grijpen.

De praktische invulling van de bestuurlijke en toezichthoudende taken bij OBO waren in 2017 als volgt vormgegeven.

11.4.4.1 Raad van Toezicht

Artikel 48 van de WPO schrijft voor dat ook wanneer een openbare school door een Stichting in stand gehouden wordt, er geregeld moet zijn op welke manier de gemeente toezicht houdt op het openbaar onderwijs. Het gaat om een beperkt aantal taken die in de statuten omschreven zijn (zie artikel 48 WPO). Om dit toezicht uit te oefenen hebben de deelnemende gemeenten een 'gemeenschappelijke regeling' in het leven geroepen, waarmee de gemeenteraden een aantal toezichthoudende taken en bevoegdheden hebben overgedragen aan de wethouders. Zij vormen samen de Raad van Toezicht en hebben samen het externe toezicht uitgevoerd, zoals dit in de WPO bedoeld is. Het bestuur van OBO legt niet rechtstreeks verantwoording af aan de gemeenteraden, maar doet dit voor de in artikel 48 omschreven verplichtingen via de RvT.

De Raad van Toezicht bestond gedurende het verslagjaar uit de volgende leden:

Dhr. H. Verbraak (gemeente Roosendaal)
Dhr. T. Zwiers (gemeente Moerdijk)
Dhr. J. Paantjens (gemeente Halderberge)
Dhr. M. de Bruijn (gemeente Rucphen)
Dhr. H. Kuijpers (gemeente Drimmelen)

Werkzaamheden

De Raad van Toezicht is tweemaal bij elkaar geweest. Zij zijn belast met het verticale toezicht op de Raad van Bestuur door het benoemen, schorsen en ontslaan van bestuursleden en het goedkeuren van de begroting en jaarrekening van de Stichting. Deze taken zijn vastgelegd in de Gemeenschappelijke regeling. Jaarlijks is er een gezamenlijke vergadering van de RvB en RvT, waar het bestuur de RvT informeert over de belangrijkste ontwikkelingen binnen de Stichting en waar financiële documenten worden goedgekeurd. Daarnaast wordt de RvT tweemaal per jaar schriftelijk geïnformeerd over de voortgang op het realiseren van de kerndoelen via de managementrapportage.

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen vergoeding.

11.4.4.2 Het bestuur

Het bestuur van OBO bestaat uit een uitvoerend deel en een niet-uitvoerend deel. Een in de statuten bepaald deel van de besluiten worden door het voltallige bestuur genomen, maar de rol van het niet-uitvoerende deel is vooral toezichthoudend, terwijl het uitvoerende deel de bestuurlijke verantwoordelijkheden over de organisatie uitoefent, daartoe gemandateerd door het volledige bestuur.

De samenstelling van het bestuur was gedurende het verslagjaar als volgt:

Dagelijks bestuur:

Voorzitter: Dhr. F.A.J. (Frans) van Moorsel
Dhr. P. Buijs (vanaf 1-11-2017)

Penningmeester: Dhr. P.A.W. (Piet) Sebregts
Dhr. K. van Aalst (vanaf 1-11-2017)

Directeur-bestuurder: Dhr. A.J.P. (Ad) Goossens

Algemeen bestuur:
Dhr. F. (Frans) Meijer
Dhr. B. (Bert) van Uffelen
Dhr. N. (Nico) van Vlimmeren
Mw. C. (Chantal) van Spaendonck

De bestuursleden hebben de volgende hoofd- en nevenfuncties:

Functionaris	Hoofd functie	Nevenfuncties
A Goossens	Directeur-bestuurder OBO	
P Buijs	Gepensioneerd	Directeur inloophuis de Rose-Linde Roosendaal Voorzitter Wouw voor de derde wereld en Ledenraad
K van Aalst	Laatste dienstbetrekking was in maart 2017. Bereikt in 2018 de pensioengerechtigde leeftijd	Lid Raad van Toezicht Stichting Jeugd en Welzijn
F Meijer	Gepensioneerd	Voorzitter Amnesty Halderberge Lid steunfractie progressief Halderberge Lid Probusclub Aa of Weerijds
B van Uffelen	Leraar Hogeschool	

	Rotterdam Pabo	
N van Vlimmeren	Adviseur juridische zaken bij Stichting R&B Wonen	Lid commissiebestuur VVD Roosendaal Lid programmabeleidsbepalend orgaan Radio de Bevelanden
C van Spaendonck	Directeur Governance IT academy Directeur Care Innovation Center West-Brabant Projectleider Starterscentra West-Brabant Managementadviseur	Bestuurslid zorginnovatie

De toezichthoudende bestuurders maken bij de uitoefening van het integraal toezicht op de organisatie gebruik van een intern toezichtkader. Het toezichtkader bestaat uit een set met uitspraken waar het intern toezichthoudend orgaan aan hecht in de organisatie. De uitspraken gaan over de mate van professioneel handelen in de organisatie. Aan deze punten toetst het intern toezichthoudend orgaan het beleid, de besluiten en het functioneren van het uitvoerende deel van het bestuur (inclusief de directeur- bestuurder).

OBO onderschrijft de code 'Goed onderwijsbestuur primair onderwijs', er hebben zich in 2017 geen afwijkingen van deze code voor gedaan.

Het bestuur van OBO houdt zich strikt aan hetgeen is vastgelegd in de Regeling bezoldigingsmaxima onderwijs en heeft onderstaande afspraken die hierover gemaakt zijn vastgelegd:

Functionaris(sen)	bezoldigingsafpraak
Leden algemeen bestuur	Zij ontvangen voor hun werkzaamheden een vrijwilligersvergoeding welke voldoet aan de eisen die hieraan door de Belastingdienst gesteld zijn. Verantwoording van de verstrekte vergoeding gebeurt in de jaarrekening.
Leden dagelijks bestuur	De toezichthoudende leden van het bestuur heeft omtrent de eigen beloning het volgende besloten: de leden krijgen een jaarlijkse vergoeding van € 750,-.
Directeur-bestuurder	De directeur-bestuurder is ingeschaald, conform de cao PO. Wanneer de remuneratiecommissie daartoe aanleiding ziet, kunnen zij de toezichthouders voorstellen om de directeur-bestuurder een toeslag toe te kennen. Verantwoording van de verstrekte vergoeding gebeurt in de jaarrekening.

Belangrijke besluiten waarmee het algemeen bestuur in 2017 heeft ingestemd waren:

Datum vergadering	Onderwerp
30-01-2017	Jaarplan 2017 Inkoop- en aanbestedingsbeleid
20-03-2017	Meerjarenbegroting 2017-2021 Reglement remuneratie
29-05-2017	Regeling bezoldigingsmaxima onderwijs
03-07-2017	Jaarstukken 2016
18-09-2017	Bestuursreglement
23-10-2017	Verzuimbeleidsplan
04-12-2017	Begroting 2018 Vakantierooster 2018-2019

Roosendaal, maart 2018

BALANS PER 31 DECEMBER 2017*(na saldobestemming)*

	<u>31 december 2017</u>	<u>31 december 2016</u>
	€	€
1. ACTIVA		
1.1. Vaste activa		
1.1.2. Materiële vaste activa	1.719.814	1.602.175
1.1.3 Financiële vaste activa	<u>1.390.253</u>	<u>1.374.577</u>
Som der vaste activa	<u>3.110.067</u>	<u>2.976.752</u>
1.2. Vlottende activa		
1.2.2 Vorderingen	1.187.951	1.361.097
1.2.4. Liquide middelen	<u>3.294.297</u>	<u>2.506.844</u>
Som der vlottende activa	<u>4.482.248</u>	<u>3.867.941</u>
	<u>7.592.315</u>	<u>6.844.693</u>
2. PASSIVA		
2.1 Eigen vermogen	4.890.066	4.305.047
2.2 Voorzieningen	1.209.919	881.015
2.4. Kortlopende schulden	1.492.330	1.658.631
	<u>7.592.315</u>	<u>6.844.693</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017

	Realisatie <u>2017</u> €	Begroting <u>2017</u> €	Realisatie <u>2016</u> €
3. Baten			
3.1. Rijksbijdragen	17.471.131	16.352.041	17.006.386
3.2. Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden	613.152	507.939	784.765
3.5. Overige baten	<u>409.642</u>	<u>210.250</u>	<u>295.137</u>
	<u>18.493.925</u>	<u>17.070.230</u>	<u>18.086.288</u>
4. Lasten			
4.1. Personeelslasten	14.641.956	14.112.713	14.076.529
4.2. Afschrijvingen	394.328	408.184	390.759
4.3. Huisvestingslasten	1.450.663	1.343.370	1.845.612
4.4. Overige lasten	<u>1.463.509</u>	<u>1.193.126</u>	<u>1.362.299</u>
	<u>17.950.456</u>	<u>17.057.393</u>	<u>17.675.199</u>
Saldo baten en lasten	543.469	12.837	411.089
6. Financiële baten en lasten	<u>41.550</u>	<u>16.085</u>	<u>135.538</u>
Nettoresultaat	<u>585.019</u>	<u>28.922</u>	<u>546.627</u>

KASSTROOMOVERZICHT OVER 2017

	2017		2016	
	€	€	€	€
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>				
Saldo baten en lasten		543.469		411.089
Aanpassingen voor				
Afschrijvingen op immateriële en		394.328		390.759
materiële vaste activa				
Mutatie voorzieningen		328.904		280.025
Verandering in vlottende middelen:				
Vorderingen (-/-)	173.146		-174.681	
Schulden	<u>-166.301</u>		<u>109.793</u>	
		<u>6.845</u>		<u>-64.888</u>
<u>Kasstroom uit bedrijfsoperaties</u>		1.273.546		1.016.985
Ontvangen interest	4.591		8.764	
Betaalde interest (-/-)	-16.645		-9.838	
Baten financiële vaste activa	<u>53.604</u>		<u>136.612</u>	
		<u>41.550</u>		<u>135.538</u>
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		1.315.096		1.152.523
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>				
Investerings materiële vaste activa	-511.967		-356.847	
Investerings financiële vaste activa	-211.304		-1.027.455	
Desinvesteringen financiële vaste				
activa	204.150		887.190	
Waardeverandering financiële vaste				
activa	<u>-8.522</u>		<u>-4.226</u>	
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		<u>-527.643</u>		<u>-501.338</u>
<u>Mutatie liquide middelen</u>		<u>787.453</u>		<u>651.185</u>
<u>Verloop mutatie geldmiddelen</u>				
Stand per begin boekjaar		2.506.844		1.855.659
Mutaties in boekjaar		<u>787.453</u>		<u>651.185</u>
Stand per eind boekjaar		<u>3.294.297</u>		<u>2.506.844</u>

GRONDSLAGEN

Informatie over de rechtspersoon

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Openbaar Basisonderwijs West-Brabant is feitelijk en statutair gevestigd op Vijfhuizenberg 157, 4708 AJ te Roosendaal en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 20116029.

Algemene grondslagen voor verslaggeving

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Richtlijn jaarverslaggeving onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van

historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Voor zover van toepassing zijn ter vergelijking opgenomen de realisatiecijfers van het voorgaande jaar, alsmede de (goedgekeurde) begroting van het huidige jaar.

Het bestuur heeft zich een oordeel gevormd over de zaken die in het jaarverslag worden besproken en heeft voor de bedragen die in de jaarrekening zijn opgenomen schattingen gemaakt. Indien dit voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningpost.

Op basis van de brief van 1 december 2017 van de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media zijn de bedragen die het Samenwerkingsverband als gelden passend onderwijs heeft doorbetaald aan de aangesloten schoolbesturen als volgt verwerkt:

- gelden die OCW namens de Samenwerkingsverbanden aan de scholen overmaakt zijn verantwoord onder categorie 3.1.1 Ontvangen Rijksbijdragen;
- de overige generieke overdrachten (bedrag per leerling) en speciale overdrachten (arrangementen) worden onder categorie 3.1.3.3 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage Samenwerkingsverbanden verwerkt.

De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in hele euro's.

Grondslagen

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs onder aftrek van eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Er wordt een activeringsgrens gehanteerd van 500 euro. Investerings onder de activeringsgrens worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht. Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de geschatte levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf de maand na ingebruikneming.

Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Schoolgebouwen waarvan het juridisch eigendom berust bij de stichting en het economisch eigendom bij de gemeente zijn niet in de balans opgenomen.

De kosten van groot onderhoud worden ten laste gebracht van de voorziening groot onderhoud.

Financiële vaste activa

De onder de financiële vaste activa opgenomen obligaties, die eveneens niet behoren tot een handelsportefeuille (en die worden aangehouden tot het einde van de looptijd), worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van het bestuur en worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die gedurende langer dan twaalf maanden niet ter directe beschikking staan, worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Eigen vermogen

De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag en wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en werkelijk gemaakte lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht.

Reserves worden geacht uit publieke middelen te zijn opgebouwd tenzij expliciet anders is vermeld in de toelichting op de balans.

Bestemmingsfondsen

Een bestemmingsfonds is gevormd voor de nog niet bestede middelen waaraan een beperkte bestedingsmogelijkheid is toegekend en waarbij die beperking is opgelegd door derden. Voor Stichting Openbaar Basisonderwijs West-Brabant betreft het een fonds ouderbijdragen. Deze wordt gevormd via resultaatbestemming waarbij overschotten worden toegevoegd en tekorten worden onttrokken.

Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is gevormd voor de nog niet bestede middelen waaraan het bestuur van Stichting Openbaar Basisonderwijs West-Brabant een bestedingsmogelijkheid toekent. Deze reserve wordt gevormd via resultaatbestemming waarbij overschotten worden toegevoegd en tekorten worden onttrokken.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel.

Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. Onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening

Personeelsvoorziening

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea is opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen, ingeschatte blijfkans en disconteringsvoet.

Voorziening Groot onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op de balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Overlopende passiva betreffen vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

3.1 Rijksbijdragen

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet geormerkte OCW subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geormerkte OCW subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden

verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoormerkte OCW subsidies (doetsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar waarin de gesubsidieerde lasten verantwoord worden. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen verstrekt door gemeenten, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

3.5 Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet zijn verstrekt door het Ministerie van OCW/EZ, gemeenten, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

4.1 Personeelslasten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de cao uitbetaald. De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door het bevoegd gezag.

De instelling heeft een toegezegd pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte en contractuele basis premies betaald door de instelling. ABP hanteert het middellood als pensioengevende salarisgrondslag. ABP probeert ieder jaar de pensioenen te verhogen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Wanneer de dekkingsgraad lager is dan 105% vindt er geen indexatie plaats. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De dekkingsgraad van het ABP ultimo 2017 is 104,4%

Per ultimo 2016 was deze 96,6%

4.2 Afschrijvingen

Gebouwen en terreinen

Onder gebouwen en terreinen vallen:

- Gebouwen: afschrijvingstermijn 40 jaar
- Verbouwingen: afschrijvingstermijn 20 jaar
- Meubilair speelzaal: afschrijvingstermijn 25 jaar

Inventaris en apparatuur

Onder inventaris en apparatuur vallen:

- Meubilair: afschrijvingstermijn 15 jaar
- Duurzame apparatuur: afschrijvingstermijn 5 jaar
- ICT-tablets: afschrijvingstermijn 3 jaar
- ICT-overig: afschrijvingstermijn 5 jaar

Andere vaste bedrijfsmiddelen

Onder andere vaste bedrijfsmiddelen vallen:

- Leermiddelen: afschrijvingstermijn 8 jaar
- Overig: afschrijvingstermijn 8 jaar

4.3 Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de uitgaven voor huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

4.4 Overige lasten

De overige lasten hebben betrekking op uitgaven die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs en worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

6 Financiële baten en lasten

De rentebaten en lasten betreffen de van derden ontvangen, respectievelijk aan derden betaalde interest.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. Effecten worden als liquide gezien indien deze als vlottend actief worden verantwoord.

Ontvangen en betaalde interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen wordt opgenomen onder de operationele activiteiten.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Algemeen

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten. De primaire financiële instrumenten van het bestuur, anders dan derivaten, dienen ter financiering van de operationele activiteiten van het bestuur of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Het beleid van het bestuur is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden. De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van het bestuur zijn het kredietrisico, het liquiditeitsrisico, het kasstroomrisico en renterisico.

Marktrisico

De instelling is werkzaam in Nederland. Het valutarisico is daarmee nihil. De instelling loopt geen prijsrisico's.

De instelling loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en rentedragende schulden.

Kredietrisico

De instelling heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

Liquiditeitsrisico

Het bestuur heeft een treasury statuut opgesteld waarin zij haar beleid omtrent liquiditeit heeft uiteengezet. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst. De instelling maakt gebruik van meerdere banken om over meerdere kredietfaciliteiten te kunnen beschikken. Voor zover noodzakelijk, worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten.

Liquide middelen, vorderingen en kortlopende schulden

Gezien de korte looptijd van deze instrumenten benadert de boekwaarde de reële waarde.

TOELICHTING OP DE BALANS

1. ACTIVA

1.1. Vaste activa

1.1.2. Materiële vaste activa

	1.1.2.1. Gebouwen en terreinen	1.1.2.3. Inventaris en apparatuur	1.1.2.4. Overige materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2017				
Aanschaffingswaarde	145.479	2.951.620	1.798.222	4.895.321
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-93.312</u>	<u>-1.985.223</u>	<u>-1.214.611</u>	<u>-3.293.146</u>
Boekwaarden per 1 januari 2017	<u>52.167</u>	<u>966.397</u>	<u>583.611</u>	<u>1.602.175</u>
Investeringen	8.585	273.896	229.486	511.967
Afschrijvingen	<u>-3.220</u>	<u>-247.917</u>	<u>-143.191</u>	<u>-394.328</u>
Saldo mutaties	<u>5.365</u>	<u>25.979</u>	<u>86.295</u>	<u>117.639</u>
Stand per 31 december 2017				
Aanschaffingswaarde	127.368	3.148.169	2.027.708	5.303.245
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-69.836</u>	<u>-2.155.793</u>	<u>-1.357.802</u>	<u>-3.583.431</u>
Boekwaarden per 31 december 2017	<u>57.532</u>	<u>992.376</u>	<u>669.906</u>	<u>1.719.814</u>

1.3 Financiële vaste activa

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
	€	€
<u>1.1.3. Financiële vaste activa</u>		
1.1.3.7. Effecten	1.351.703	1.339.477
1.1.3.8. Overige vorderingen	<u>38.550</u>	<u>35.100</u>
	<u>1.390.253</u>	<u>1.374.577</u>
<u>1.1.3.7.2. Nederlandse staatsobligaties</u>		
Stand per 1 januari	1.339.447	1.199.186
Aankopen boekjaar	207.854	1.023.255
Verkopen boekjaar	-204.150	-887.190
Gerealiseerd koersresultaat	<u>8.552</u>	<u>4.226</u>
	<u>1.351.703</u>	<u>1.339.477</u>

1.2. Vlottende activa

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
	€	€
<u>1.2.2. Vorderingen</u>		
1.2.2.1. Debiteuren algemeen	52.543	47.334
1.2.2.2. Vorderingen op OCW / EZ	931.907	831.029
1.2.2.6. Vorderingen op personeel	-	1.315
1.2.2.10 Overige vorderingen	150.478	415.589
1.2.2.12 Vooruitbetaalde kosten	<u>53.023</u>	<u>65.830</u>
	<u>1.187.951</u>	<u>1.361.097</u>
 <u>1.2.2.10 Overige vorderingen</u>		
Nog te ontvangen bedragen	-	7.552
Rente	14.963	25.407
Samenwerkingsverband	5.032	43.245
IJWV	1.123	12.968
Gemeente Halderberge dak Regenboog	-	152.056
Vervangingsfonds	114.844	140.767
Gemeente Roosendaal NT-2 studie	-	16.248
Gemeente Roosendaal vergoeding gymzaal	-	17.346
Cultuurcompaan	11.555	-
Overige	<u>2.961</u>	<u>-</u>
	<u>150.478</u>	<u>415.589</u>
 <u>1.2.4. Liquide middelen</u>		
1.2.4.1. Kasmiddelen	6.516	4.950
1.2.4.2. Tegoeden op Bankrekeningen	<u>3.287.781</u>	<u>2.501.894</u>
	<u>3.294.297</u>	<u>2.506.844</u>

2. PASSIVA

	<u>Stand per</u> <u>01-01-2017</u> €	<u>Resultaat</u> €	<u>Overige</u> <u>mutaties</u> €	<u>Stand per</u> <u>31-12-2017</u> €
2.1.1.1. Algemene reserve	4.208.800	418.771	-	4.627.571
2.1.1.2. Bestemmingsreserves publiek	-	145.210	-	145.210
2.1.1.5. Bestemmingsfondsen privaat	96.247	21.038	-	117.285
	<u>4.305.047</u>	<u>585.019</u>	-	<u>4.890.066</u>

	<u>Stand per</u> <u>01-01-2017</u> €	<u>Dotaties</u> €	<u>Ont-</u> <u>trekkingen</u> €	<u>Vrijval</u> €	<u>Stand per</u> <u>31-12-2017</u> €
<u>2.2 Voorzieningen</u>					
2.2.1. Personele voorzieningen	242.520	91.877	24.381	-	310.016
2.2.3. Voorziening Groot onderhoud	638.495	515.000	253.592	-	899.903
	<u>881.015</u>	<u>606.877</u>	<u>277.973</u>	-	<u>1.209.919</u>

2.2.1. Personele voorzieningen

2.2.1.4. Jubileumvoorziening	242.520	91.877	24.381	-	310.016
	<u>242.520</u>	<u>91.877</u>	<u>24.381</u>	-	<u>310.016</u>

2.2.3. Voorziening Groot onderhoud	638.495	515.000	253.592	-	899.903
	<u>638.495</u>	<u>515.000</u>	<u>253.592</u>	-	<u>899.903</u>

	<u>Kortlopend</u> <u>deel < 1 jaar</u> €	<u>Langlopend</u> <u>deel > 1 jaar</u> €
2.2.1. Personele voorzieningen	36.659	273.357
2.2.3. Overige voorzieningen	703.462	196.441
	<u>740.121</u>	<u>469.798</u>

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
	€	€
2.4. Kortlopende schulden		
2.4.6. Schulden aan gemeenten en GRn	-	2.626
2.4.8. Crediteuren	156.572	156.893
2.4.9. Belastingen en premies sociale verzekeringen	614.024	632.620
2.4.10. Pensioenen	169.210	143.912
2.4.14. Vooruit ontvangen subsidies OCW / EZ	52.457	-
2.4.16. Vooruit ontvangen bedragen	8.901	75.821
2.4.17. Vakantiegeld en vakantiedagen	451.329	467.926
2.4.19. Overige overlopende passiva	39.837	178.833
	<u>1.492.330</u>	<u>1.658.631</u>

Niet uit de balans bijkomende verplichtingen

Informatieverschaffing over niet in de balans opgenomen verplichtingen

Voorziening duurzame inzetbaarheid

Bij het opstellen van de jaarrekening 2017 is nog geen overleg gevoerd over de besteding van de duurzame inzetbaarheidsuren, conform art. 8A.3 cao PO.

Er is nog geen plan met betrekking tot de uren die voor ouderenverlof gespaard kunnen worden (art. 8A.3 cao PO).

Derhalve is in 2017 geen voorziening voor duurzame inzetbaarheid gevormd.

Het bevoegd gezag heeft de volgende meerjarige contracten afgesloten

Ricoh, met een einddatum van 30-06-2019, voor een jaarlijkse verplichting van ongeveer EUR 110.000

Bestemming van het resultaat

Het saldo van baten en lasten over 2017 ad 585.019 wordt:

- toegevoegd aan de algemene reserve voor 418.771
- toegevoegd aan de bestemmingsreserve publiek voor 142.210
- toegevoegd aan de bestemmingsreserve privaat voor 21.038

Gebeurtenissen na balansdatum

Na afloop van het boekjaar hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan die belangrijk zijn voor de interpretatie van de cijfers in de jaarrekening.

Verbonden partijen

Naam	Stichting samenwerkingsverband PO 30-03, Optimale Onderwijs Kans	Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Roosendaal/Moerdijk en omstreken
Juridische vorm 2017	Stichting	Stichting
Statutaire zetel	Ridderstraat 34 4902 AB Oosterhout (NB)	Hellemonsstraat 1 b 4702 RG Roosendaal
Code activiteiten	4 (overig)	4 (overig)
Eigen vermogen 31-12- 2017	onbekend	onbekend
Resultaat jaar 2017	onbekend	onbekend
Art 2:403 BW	Nee	Nee
Deelname %	Nee	Nee
Consolidatie	Nee	Nee

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
<u>3.1. Rijksbijdragen</u>			
3.1.1.1. Rijksbijdrage OCW	15.564.172	15.141.749	15.286.535
3.1.2.1. Overige subsidies OCW	982.215	599.688	610.813
3.1.3.3. Ontv. doorbetalingen Rijksbijdrage Samenwerkingsverbanden	924.744	610.604	1.109.038
	<u>17.471.131</u>	<u>16.352.041</u>	<u>17.006.386</u>
<u>3.2. Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden</u>			
3.2.2.2. Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en – subsidies	<u>613.152</u>	<u>507.939</u>	<u>784.765</u>
<u>3.5. Overige baten</u>			
3.5.1. Opbrengst verhuur	84.547	56.825	70.889
3.5.2. Detachering personeel	75.460	60.311	15.994
3.5.5. Ouderbijdragen	163.153	77.014	152.969
3.5.10. Overige	86.482	16.100	55.285
	<u>409.642</u>	<u>210.250</u>	<u>295.137</u>
<u>4.1. Personeelslasten</u>			
4.1.1. Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	14.270.946	14.225.121	14.222.479
4.1.2. Overige personele lasten	861.512	573.592	751.762
4.1.3. Af: ontvangen vergoedingen	<u>-490.502</u>	<u>-686.000</u>	<u>-897.712</u>
	<u>14.641.956</u>	<u>14.112.713</u>	<u>14.076.529</u>
<u>4.1.1 Lonen en salarissen</u>			
4.1.1.1. Lonen en salarissen	10.456.382	14.225.121	10.554.077
4.1.1.2. Sociale lasten	1.514.477	-	1.494.677
4.1.1.3. Premies Participatiefonds	371.010	-	340.633
4.1.1.4. Premies Vervangingsfonds	461.298	-	585.706
4.1.1.5. Pensioenlasten	1.467.779	-	1.247.386
	<u>14.270.946</u>	<u>14.225.121</u>	<u>14.222.479</u>
Het aantal FTE bedroeg ultimo 2017 en 2016 respectievelijk 209,96 en 210,41.			
<u>4.1.2. Overige personele lasten</u>			
4.1.2.1. Dotaties personele voorzieningen	91.877	-	23.795
4.1.2.2. Lasten personeel niet in loondienst	267.088	212.726	273.663
4.1.2.3. Overige	502.547	360.866	454.304
	<u>861.512</u>	<u>573.592</u>	<u>751.762</u>
<u>4.1.3. Af: ontvangen vergoedingen</u>			
4.1.3.1. Ontvangen vergoedingen Participatiefonds	-	-	-
4.1.3.2. Ontvangen vergoedingen Vervangingsfonds	-437.284	-686.000	-760.088
4.1.3.3. Overige uitkeringen, die de personeelslasten verminderen	<u>-53.218</u>	<u>-</u>	<u>-137.624</u>
	<u>-490.502</u>	<u>-686.000</u>	<u>-897.712</u>

	Realisatie <u>2017</u> €	Begroting <u>2017</u> €	Realisatie <u>2016</u> €
<u>4.2. Afschrijvingen</u>			
4.2.2.1. Gebouwen en terreinen	3.220	5.253	3.989
4.2.2.3. Inventaris en apparatuur	247.917	258.940	246.899
4.2.2.4. Overige materiële vaste activa	143.191	143.991	139.871
	<u>394.328</u>	<u>408.184</u>	<u>390.759</u>
<u>4.3. Huisvestingslasten</u>			
4.3.1. Huurlasten	93.075	93.313	93.405
4.3.3. Onderhoudslasten (klein onderhoud)	101.033	57.985	94.003
4.3.4. Energie en water	217.766	245.010	248.683
4.3.5. Schoonmaakkosten	388.834	391.475	403.700
4.3.6. Belastingen en heffingen ter zake van huisvesting	54.648	47.700	47.521
4.3.7. Dotatie voorziening onderhoud	515.000	486.777	914.012
4.3.8. Overige huisvestingslasten	80.307	21.110	44.288
	<u>1.450.663</u>	<u>1.343.370</u>	<u>1.845.612</u>
<u>4.4. Overige lasten</u>			
4.4.1. Administratie en beheer	376.395	286.850	356.871
4.4.2. Inventaris en apparatuur	424.498	358.300	370.051
4.4.3. Leer- en hulpmiddelen	226.325	222.800	255.063
4.4.5. Overige	436.291	325.176	380.314
	<u>1.463.509</u>	<u>1.193.126</u>	<u>1.362.299</u>
<u>Accountantslasten</u>			
4.4.1.1 Onderzoek jaarrekening	16.421	13.500	22.534
4.4.1.2 Andere controleopdrachten	-	-	3.000
4.4.1.3 Fiscale adviezen	-	-	-
4.4.1.4 Andere niet-controledienst	-	-	-
	<u>16.421</u>	<u>13.500</u>	<u>25.534</u>
<u>6. Financiële baten en lasten</u>			
6.1.1. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	4.591	23.500	8.764
6.1.3. Waardeveranderingen financiële vaste activa en effecten	53.604	-	136.612
6.2.1. Rentelasten en soortgelijke lasten	-16.645	-7.415	-9.838
	<u>41.550</u>	<u>16.085</u>	<u>135.538</u>

ONDERTEKENING

Het Bestuur verklaart hierbij de jaarrekening over de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017 te hebben vastgesteld.

De jaarrekening bestaat uit een balans per 31 december 2017 en een staat van baten en lasten over de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017.

Dagelijks bestuur:

Voorzitter:

Penningmeester:

Directeur-bestuurder:

P (Peter) Bujs

K. (Ko) van Aalst

Dhr. A.J.P. (Ad) Goossens

Algemeen bestuur:

Dhr. F. (Frans) Meijer

Dhr. B. (Bert) van Uffelen

Dhr. N. (Nico) van Vlimmeren

Mw. C. (Chantal) van Spaendonck

MODEL G VERANTWOORDING SUBSIDIES

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag toewijzing	Ontvangen	Prestatie afgerond?
	Kenmerk	Datum		t/m verslagjaar	
Teambeurs	TEAM 17013	28-7-2017	50.511	25.256	Nee
Studieverlof	852625-1	23-8-2017	17.232	17.232	Ja
Totaal			67.743	42.488	

G2 Subsidies met verrekeningsclausule

Allopend per ultimo

G2A verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag toewijzing	Ontvangen	Totale kosten	Te Verreke- nen
	Kenmerk	Datum		t/m verslagjaar		
Totaal			-	-	-	-

G2B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag toewijzing	Saldo 31- 12- 2016	Ontvangen in Verslagjaar	Lasten in Verslag- jaar	Totale kosten 31-12-2017	Saldo nog te besleden
	Kenmerk	Datum						
Totaal			-	-	-	-	-	-

WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting Openbaar Basisonderwijs West Brabant van toepassing zijnde regelgeving.

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor Stichting Openbaar Basisonderwijs West Brabant is € 129.000 (bezoldigingsklasse C). Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. De bezoldigingsklasse is opgebouwd uit de volgende complexiteitspunten: Gemiddelde totale baten per kalenderjaar is 4 punten, gemiddeld aantal leerlingen is 3 punten, gewogen onderwijssoorten is 1 punt. Dit maakt een totaal van 8 punten.

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	A.J.P. Goossens	F.A.J. van Moorsel	P.A.W. Sebregts
Funciegegevens	Directeur- Bestuurder	Voorzitter	Penningmeester
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/01 – 30/09	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	n.v.t.	n.v.t.
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	nee	nee
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	96.938	6.000	8.485
Beloningen betaalbaar op termijn	15.640	-	-
Subtotaal	112.578	6.000	8.485
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	129.000	96.750	129.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	112.578	6.000	8.485
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016			
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1,0	N.v.t.	N.v.t.
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	91.606	8.167	8.582
Beloningen betaalbaar op termijn	11.722	-	-
Totale bezoldiging 2016	103.328	8.167	8.582

1d. Topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
P. Buijs	Dagelijks bestuur
K. van Aalst	Dagelijks bestuur
F. Meijer	Lid Raad van Toezicht
B. van Uffelen	Lid Raad van Toezicht
N. van Vlimmeren	Lid Raad van Toezicht
C. van Spaendonck	Lid Raad van Toezicht

P Buijs en K van Aalst zijn de opvolgers van F. van Moorsel en P. Sebregts. Formeel hebben zij hun functie per 1-11-2017 aan gevangen en gedurende deze periode hebben zij de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden overgedragen gekregen van hun voorgangers.

2. *Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking*

Niet van toepassing

3. *Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT*

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Het bestuur van Stichting Openbaar Basisonderwijs West-Brabant, gevestigd te Roosendaal

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Openbaar Basisonderwijs West-Brabant, gevestigd te Roosendaal, gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Openbaar Basisonderwijs West-Brabant op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2017;
- (2) de staat van baten en lasten over 2017; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Openbaar Basisonderwijs West-Brabant, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van de accountants bij assurance-opdrachten (VIO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag;
- Overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en het intern toezichthoudend orgaan voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

Het intern toezichthoudend orgaan is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Middelburg, 11 juni 2018

DRV Accountants & Adviseurs

w.g. drs. F. van der Maas RA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten van transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het intern toezichthoudend orgaan onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het intern toezichthoudend orgaan dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het intern toezichthoudend orgaan over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

